

VINERI 15 SEPTEMBRIE 2000 · ANUL III [L] NR. 37

FOAIA românească

SĂPTĂMÎNAL AL ROMÂNILOR DIN UNGARIA

Ce va fi cu biserica noastră...?!

Sentimente violate

Majoritatea nu știe despre noi

CALENDAR ORTODOX

18 septembrie, luni – Sf. Eumenie, episcopul Gortinei; Sf. Mc. Ariadna
19 septembrie, marți – Sf. Mc. Trofim, Savatie și Dorimedont
20 septembrie, miercuri – Sf. Mare Mc. Eustatie și soția sa Teopisti, cu cei doi fi ai lor, Agapie și Teopist
21 septembrie, joi – Sf. Ap. Codrat; Sf. Prooroc Iona; † Sf. Dimitrie, mitropolitul Rostovului (Odovania Praznicului Înălțării Sfintei Cruci)
22 septembrie, vineri – Sf. Sfinții Mc. Foca, Isaac și Martin
23 septembrie, sâmbătă – † Zămisirea Sfântului Prooroc Ioan Botezătorul
24 septembrie, duminică – † Sf. Întâia Mc. Tecla; Cuv. Coprie; Cuv. Siluan Atonitul Duminica a XVIII-a după Rusalii (Pescuirea minunată); Ap. II Cor. IX, 6–11; Ev. Luca V, 1–11; Glas 5; Voscr. 3

AGENDĂ

18 septembrie

1959 – este creată *Curtea Europeană pentru Drepturile Omului*, cu sediul permanent la Strasbourg, curte instituită prin Convenția Europeană pentru Drepturile Omului.

20 septembrie

– „Ziua porților deschise” – la inițiativa Consiliului European, toate muzeele pot fi vizitate fără taxe.
1866 – se naște, la Hordou, jud. Bistrița-Năsăud, poetul *George Coșbuc*.

21 septembrie

1832 – s-a stins din viață *Walter Scott*, romancier și poet scoțian, cunoscut pentru romanele „Ivanhoe” și „Talisman”.
1866 – s-a născut scriitoarea *Elena Văcărescu*.
1992 – s-a stins din viață scriitorul *Ion Băieșu*.

22 septembrie

1831 – s-a născut geologul și paleontologul *Grigore Cobălcescu*, membru al Academiei Române.
1938 – s-a născut, la Berința, jud. Maramureș, *Augustin Buzura*, scriitor, președintele fondator al Fundației Culturale Române. A fost distins cu importante premii ale Uniunii Scriitorilor și ale Academiei Române. Romanele sale au fost traduse în peste 10 țări ale lumii. Din 1987, este membru fondator al Fundației Culturale Europene „Gulliver”, cu sediul la Amsterdam, iar din 1992 devine membru titular al Academiei Române.
1955 – Televiziunea comercială a început să emită în Marea Britanie. *Prima reclamă* difuzată pe micile ecrane a fost cea pentru pasta de dinți.

23 septembrie

1386 – începe domnia lui *Mircea cel Bătrîn* în Țara Românească.
1846 – astronomul german *Johann Galle* a descoperit planeta *Neptun*.
1943 – s-a născut interpretul de șlagăre, cântărețul spaniol, *Julio Iglesias*.

24 septembrie

1724 – are loc sfințirea *Mănăstirii Văcărești*, ctitorie a lui *Nicolae Mavrocordat* – cel mai valoros ansamblu arhitectonic în stil brâncovenesc.

Foaia românească respectă ortografia română veche, dar în cazul contribuțiilor sosite din partea colaboratorilor, păstrează scrierea folosită de autor.

Pe copertă: Capela ortodoxă română și clopotnița din Cristor

Aproape 70 de ziariști români vizitează comunitatea noastră

Vineri, la 15 septembrie va sosi la Seghedin o delegație de circa 70 de membri, alcătuită din jurnaliști de radio. Ziariștii lucrează la posturile de radio din întreaga lume, – din Statele Unite pînă în Australia –, care transmit emisiuni în limba română. Seminaristii au luat parte, începînd de la 11 septembrie, la întrînirea anuală de la București, unde în primele două zile au fost primiți, printre alții, de președintele și premierul României. De nouă ani, de cînd Societatea Română de Radiodifuziune organizează acest seminar internațional, intitulat „Limba română – mijloc de comunicare și informare radiofonică”, se planifică și o deplasare într-o zonă anumită a țării. Pentru această toamnă s-a ales zona de lîngă frontiera cu Ungaria, județul Arad. În ultimele trei zile, la sfîrșit de săptămînă, delegația se va afla în Ungaria, vizitînd trei centre unde trăiesc români: la Seghedin, Giulia și Micherechi. Se știe că emisiunile în limba română ale radiou-

lui maghiar se realizează în studioul din Seghedin. Aceste emisiuni, în vara anului 2000, au împlinit 20 de ani. Redacția românească va sărbători acest moment, împreună cu conducătorii celor două radiouri, din Budapesta și din București, respectiv cu ziariștii români din lume. Cu această ocazie, la Seghedin se va lansa primul compact disc de muzică populară românească din Ungaria, care cuprinde melodii interpretate de Svetozar Unc, Eva Cozma și Vasile Pap și o carte, cu titlul: „Dragi ascultători... - Radiofonie românească în Ungaria”, care prezintă cîteva din-

tre cele mai interesante interviuri din arhiva redacției românești din Seghedin.

Sîmbătă, delegația se va întîlni la Giulia, vizitînd Episcopia Ortodoxă Română, Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria și redacția Foii românești. Seara, la Centrul Cultural Românesc va avea loc un program folcloric și o întrînire cu reprezentanții românilor din Ungaria.

Duminică înainte de masă, delegația va vizita Micherechiul, participînd la Sfînta Liturghie din biserică ortodoxă și la serviciul divin de la adunarea baptistă din loc. - va -

Interes față de situația minorităților

În cadrul unei convorbiri care a avut loc cu dr. Kaltenbach Jenő, la Oficiul Ombudsmanului pentru Minorități, acesta a declarat că în lipsa voinței politice, nu există speranțe pentru soluționarea reprezentanței parlamentare a minorităților.

Ombudsmanul Kalten-

bach Jenő a accentuat că opinia publică internațională arată un viu interes față de situația minorităților din Ungaria. Acesta este demonstrat și de faptul că numeroși oaspeți din străinătate au acceptat invitația la constătuirea care va avea loc în această săptămînă, la Budapesta, pe tema „Reprezentarea minorităților în domeniul politic și legislativ”. I. K.

Poșta redacției

Stimată Redacție,

Motivul pentru care vă caut este că aș vrea să învăț limba română, și tocmai de aceea m-am gîndit să mă abonez la Foaia românească. Dar acest lucru aici, la Székesfehérvár, nu este atât de simplu, fiindcă la poștă nici nu știau despre existența acestui săptămînal. Se poate că eu nu am întregat bine, n-am știut să pronunț numele revistei.

Adresa Foii am găsit-o în cartea „A magyarországi románok” (Românii din Ungaria – n.n.). Aș vrea să mai aflu de la dvs. dacă manualul și caseta cu titlul „Teach yourself – roumanian” este de bună calitate, pentru că mi se pare cam mult pentru acestea 10.000 de forinți. Oare la redacția dvs. nu se editează manuale de limbă română pentru începători? Se pot prin poștă comanda?

Mă mai interesează Calendarul românesc și alte publicații. Dar în primul rînd, m-aș abona la revistă. Vă rog să-mi trimiteți un cec pentru abonament!

Friebert Károly, Székesfehérvár

Stimate Domnule Friebert,

Ne bucurăm că și în partea de vest a țării se găsesc oameni care se interesează de limba română. Poate ne veți povesti sau ne veți scrie odată, de ce ați ales tocmai această limbă pentru însușire. Din păcate, nu cunoaștem manualul și caseta „Teach yourself – roumanian”, dar vă propunem să cumpărați cartea doamnei Lucia Borza „Román nyelvkönyv”. După cunoștințele noastre, aceasta poate fi găsită la Librăria Pedellus, Budapesta, str. Szobránc nr. 6–8. Mulți cetățeni maghiari au reușit să însușească limba română din acest manual. Vă dorim succes!

Odată cu cecul pentru abonament și cîte un exemplar din ultimele numere ale Foii, vă trimitem drept cadou Calendarul românesc 2000. Poate veți comanda și pe cel din anul viitor.

Redacția

Pentru prima dată un procent

Pentru Corul „Pro Musica”

Fundația Corului „Pro Musica” le mulțumește celor care în anul 2000 au donat un procent din impozitul pe venitul lor personal al anului 1999. În acest fel corul din Giulia va primi 111 288 de forinți, bani care vor fi folosiți pe baza statutului de funcționare a Fundației.

„Secretele bucătăriei tradiționale”

În ziua de 8 septembrie, la Muzeul „Déri” din Debrecin s-a deschis o expoziție comună cu titlul „Secretele bucătăriei tradiționale”, organizată de muzeele înfrățite din Polonia, România, Elveția și Ungaria.

Expoziția a fost vernisată de vestitul etnograf profesor universitar dr. *Ujvári Zoltán*.

Printre patronii acestei expoziții s-a aflat și domnul *Petru Cordoș*, ambasadorul României din Budapesta.

Zi de Institut

Sîmbătă, la 9 septembrie, în sediul Uniunii Culturale a Românilor din Ungaria s-au întrînit cercetătorii români din Ungaria în cadrul Zilei de Institut. Pe ordinea de zi a şedinţei au figurat următoarele:

concursuri reuşite au fost publicate, de altfel, în săptămînalul nostru şi sînt deja cunoscute).

Apoi, cei de faţă au discutat şi s-au înţeles în ceea ce priveşte data celui de al X-lea Simpozion, care se va desfăşura în

1. Prezentarea temelor de cercetare, efectuate în cadrul Institutului
2. Scoaterea publicaţiilor
3. Organizarea celui de al X-lea Simpozion
4. Dezbaterea problemelor de funcţionare a Institutului
5. Diverse

De această dată, cercetătorii noştri s-au adunat într-un cerc mai restrîns, în mijlocul căruia dr. Maria Berényi, directoarea Institutului a coordonat şedinţa. Directoarea a accentuat că această consfătuire ar fi trebuit să aibă loc în luna iunie, dar din motive de boală, s-a amînat pe data de acum, din septembrie.

Directoarea i-a informat pe cercetătorii prezenţi, – care de altfel vor ţine prelegeri în cadrul simpozionului – despre situaţia penibilă a Institutului, despre sursele financiare, care asigură funcţionarea. În anul 2000, Institutului îi stă la dispoziţie un buget de 1 850 000 de forinţi pentru funcţionare.

Institutul de Cercetători al Românilor din Ungaria a concurat pe diferite căi, cîştigînd o sumă considerabilă pentru publicaţii, cercetări şi proiecte serioase. (Acest

zilele de 18-19 noiembrie la Giula, în sediul Uniunii Culturale.

În cadrul acestei sesiuni ştiinţifice se vor prezenta prelegeri pe baza studiilor întreprinse de cercetătorii noştri, dar vor ţine conferinţe şi cercetătorii din România. Se pot aminti cîteva teme interesante: dr. Gheorghe Santău: „Conceptia lui Kossuth despre Confederaţia Dunăreană; Florica Santău: Istoria învăţămîntului românesc din Ungaria de la 1945 pînă în zilele noastre; Ana Borbély: Bilingvismul la românii din Ungaria; Elena Csobai: Istoria românilor din Otlaca şi Vecherd; dr. Maria Berényi: Şcolile româneşti din Ungaria între cele două războaie mondiale. În afară de prelegeri vom putea vedea şi o expoziţie despre istoricul celor zece simpozioane.

La punctul „diverse”, doamna directoare a analizat situaţia şi legătura nu prea bună a Institutului cu mediile noastre, şi a dat citire cîtorva scrisori primite din partea unor foruri competente, care într-un fel, au o răspundere pentru funcţionarea Institutului de Cercetări al Românilor din Ungaria.

Şt. Oroian

Majoritatea nu ştie despre noi

În ultimii ani, se desfăşoară între Ungaria şi România tot mai multe întrîniri cu conţinut tot mai variat. Şi tot mai multe organe şi organizaţii româneşti din Ungaria şi ţara-mamă îşi caută interesele gîndurile şi ideile comune. Orizontul colaborărilor este foarte larg, începînd de la mas media continuînd cu sportul, turistica, cultura, învăţămînt pînă la politică. Faptul că aceste relaţii există este foarte înălţător, dar majoritatea lor este numai în stadiu de început, ele ar necesita mai mult sprijin şi atenţie din partea părţilor respective.

La sfîrşitul lunii trecute am fost oaspetele lui Sorin Apostu, prefectul judeţului Hunedoara. Am fost primit cu mult drag şi am fost ajutat atît de prefectul Apostu, cît şi de Claudia Bedea – consilierul prefectului.

Folosindu-mă de ocazie, am făcut o mică anchetă întrebînd oamenii de pe stradă (şi pe cei din cîteva birouri şi oficii din Deva):

1. Ce ştiţi despre românii din Ungaria?
2. Ce aţi dori să mai ştiţi despre ei?
3. Dacă aţi avea posibilitatea să colaboraţi cu ei, în ce domeniu aţi face?
4. Dacă se vor organiza excursii în Ungaria, aţi participa?

Toţi cei întrebaţi au ştiut despre noi, cîte-unul, doi a şi fost în Ungaria, mai ales la Giula. Cine nu a fost încă aici, ar dori să ne viziteze, precum toţi ar dori să colaboreze în domeniul respectiv de specialitate (sport, turistică, învăţămînt, politic). Cu alte cuvinte, oamenii din birouri, de la oficii au fost foarte deschişi, receptivi, dovedind că îi interesează românimea noastră. În piaţă am întrebat două vînzătoare, un cumpărător şi o cumpărătoare; în parcul din faţa Judecătoriei am întrebat trei fete de liceu şi pe poliştul de serviciu; în centru, lîngă poştă am mai întrebat o familie cu un prieten.

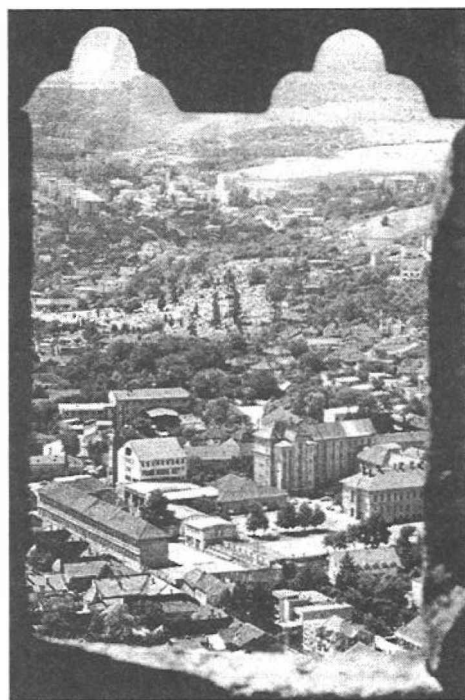
Dintre cei 11 oameni

întrebaţi, numai poliştul a ştiut despre Românii din Ungaria. Încă nu a fost în ţara noastră, dar ar dori să vină. Fetele de liceu şi soţii de lîngă poştă nu au auzit nici habar despre existenţa noastră sau despre ce se întîmplă cu noi. Vînzătorii din piaţă s-au mirat că mai sînt români şi în afara graniţelor. Cei doi cumpărători au mai auzit despre noi, mai ales despre Giula – şi atît...

Nu ştiu, dacă i-aş fi întrebat pe toţi locuitorii oraşului ce aş fi aflat, dar m-a întristat că majoritatea celor întrebaţi nu ştie despre noi şi nici nu-i interesează ce se întîmplă aici.

Şi la Arad le-am pus cîtorva trecători aceste întrebări pe stradă. Bineînţeles, ei au ştiut mai

mult despre noi şi mulţi au contacte permanente, aproape zilnice cu românii din Ungaria. Faptul

Panorama oraşului Deva, văzută din cetate

acesta e şi de înţeles pentru că arădenii trăiesc aproape de frontieră, şi legăturile sînt mai vechi.

Dar chiar atît de îndepărtaţi am fi noi, românii din Ungaria de oraşul Deva şi locuitorii lui?

Ioan Cozma

Zi culturală la Vecherd

Autogovernarea Românească din Vecherd organizează sîmbătă, la 16 septembrie, o zi culturală românească. La manifestarea, care se va desfăşura în curtea primăriei de la ora 12.00, va rosti un cuvînt de deschidere primarul Emeric Nagy, urmat de programul folcloric al ansamblului „Florile Bihorului” din Oradea şi al păstrătorilor de tradiţii din Apateu.

La 14 octombrie 2000

Ziua culturală a românilor din Ungaria

Conform deciziei Comisiei culturale şi bisericeşti a Autogovernării pe Ţară a Românilor din Ungaria, Ziua culturală a Românilor din Ungaria din acest an se va organiza la Giula, în ziua de 14 octombrie.

De această dată, în cadrul zilei se va acorda o atenţie sporită cîntecelor populare româneşti din Ungaria, se va stimula prezentarea pieselor or-

chestrale, fără să se renunţe la posibilitatea prezentării dansurilor populare. La manifestarea culturală sînt aşteptate în primul rînd persoane individuale, grupuri vocale.

Înscrierile se pot face pînă la 25 septembrie a.c., pe adresa Oficiului ATRU (Giula, str. Eminescu nr. 1), unde se pot primi şi alte informaţii (Tel.: 66/463-951).

Membrii autoguvernărilor românești din Bihor s-au sfătuit despre învățământ și politică de minoritate

Consilierii autoguvernărilor românești din județul Bihor s-au întrunit la Darvaș, unde au discutat despre posibilitățile introducerii limbii române în școlile din zonă și despre actuala variantă a proiectului de lege pentru minorități. Oaspeții și moderatorii reuniunii bihorene erau: *Traian Cresta*, președinte; *Ioan Tanaszi*, vicepreședinte și *Tiberiu Iuhász*, șef de oficiu al Autoguvernării pe Țară a Românilor din Ungaria, respectiv *Ana Oros Simon* reprezentanta Ministerului Învățământului Public. Doamna Oros l-a informat pe cei prezenți că în acest an cheltuielile mai multor instituții de învățământ ro-

mănesc din țară vor fi suportate integral de stat. Acest fapt este fără precedent. S-a mai discutat despre experiența de la Darvaș, unde de un an se predă din nou limba română, dar deocamdată nu mai în formă de cerc de specialitate. Șefii reprezentanțelor bihorene și cadrele didactice au asigurat, că vor analiza posibilitatea introducerii limbii române în cadrul orelor de înainte de masă, iar directorul de la Jaca și-a afirmat disponibilitatea de a introduce limba română în învățământul elementar din loc, deși deocamdată se confruntă și cu prejudecățile părinților.

Traian Cresta, preșe-

dintele ATRU a apreciat actuala stare în care se află modificarea legilor care privesc alegerile viitoarelor reprezentanțe de minoritate. Cu actualul proiect nici o autoguvernare pe țară nu este de acord. Varianta de acum are numeroase neajunsuri și nici pe mai departe nu-i va elimina din luptele electorale pe aventurierii „ethno-business”-ului. – a reieșit din mențiunile președintelui ATRU.

La ședința de la Darvaș s-a mai discutat despre Ziua Culturală Românească din județul Bihor, care va avea loc la sfârșitul săptămânii, la Veherd.

Ștefan Crăsta

Se schimbă acoperișul

Au început, la sfârșitul lui august, lucrările de renovare la sediul Uniunii Culturale a Românilor din

ajutor bănesc atât din partea Departamentului pentru Românii de peste Hotare din cadrul Guvernului

la luna martie 2000 n-a sosit încă răspuns. De asemenea întirzie răspunsul și la scrisoarea formulată cu același subiect pentru Autoguvernarea românească din sectorul II și V din Budapesta. Ajutoarele bănești pentru achitarea costului lucrărilor de renovare de la singura proprietate românească comunitară din Ungaria sînt mult așteptate, deoarece trebuie realizate și lucrări de izolare a pereților exteriori, precum schimbarea ușilor și ferestrelor din holul clădirii Uniunii Culturale. Concomitent cu schimbarea acoperișului s-a montat deja instalația de recepționare a programelor naționale românești și maghiare de televiziune, s-a schimbat rețeaua electrică. Lucrările nu deranjează desfășurarea programelor culturale din sediul Uniunii. Știut este, în această clădire funcționează din martie 2000 și Redacția „Foaia românească”.

Șt. F.

Ședință la ATRU

Prezidiul Autoguvernării pe Țară a Românilor din Ungaria se va întruni în ședință vineri, la 22 septembrie, cu începere de la ora 13.00. Întîlnirea se va ține în deplasare, la școala profesională din Chitighaz. Președintele Traian Cresta va prezenta informații despre acțiunile, evenimentele petrecute de la ultima ședință a prezidiului și se vor dezbate probleme de actualitate.

Localități înfrățite Micherechi-București?!

Am aflat de la *Tóth Imre*, deputatul în Parlament al circumscripției giulane, primarul orașului Șarcad, la serbarea de la 20 August, la inaugurarea bustului Ștefan cel Sfînt din Micherechi, iar mai tîrziu, în Foaia românească nr. 34 de la Șt. Frătean, că Salonta va deveni localitate înfrățită cu Budapesta și că primarul Capitalei dr. *Demszky Gábor*, cu ocazia vizitei în orașul din România, a acordat 5 milioane de forinți pentru renovarea sălii festive a casei maghiarilor din Salonta. Dorind să știu mai multe despre această înfrățire, am răfoit cotidianul de informație și afaceri al județului Bihor – *Jurnalul de dimineață* – dar n-am găsit prea multe, doar în rubrica „Simbete cu gura pînă la urechi” în știrile săptămînii, despre cîteva dedesubturi ale vizitei primarului budapestan. Citez: „Aflăm că, la Salonta, dr. *Demszky Gábor*, primarul Budapestei, a sădit un copac, donînd pe chestia aceasta și o jumătate de milion de forinți Primăriei. Ca să rotunjească și mai bine bugetul local, consilierilor nu le rămîne decît ca la următoarea vizită a culantului primar budapestan, să-l lase să sădească un parc întreg”.

Stimați cititori! Am dorit să rotunjesc și eu o știre cititorilor revistei noastre micherechene „Jurnalul”, dar în această clipă, îmi vine în minte, și mă gîndesc, oare cine dintre consăteni știe că și Micherechiul este înfrățit cu trei localități din România: cu Salonta, Cefa și Batăr? Cine dintre noi știe ce s-a consemnat în convenția de colaborare cu localitățile respective? Prin ce se manifestă aceste înfrățiri? Se văd exemple frumoase în jurul nostru: manifestări folclorice, sportive comune și altele...

Dar la noi?

Mi-am imaginat și o situație asemănătoare cu a Salonte: o înfrățire cu capitala României, care se desfășoară în fața ochilor mei în felul următor:

primarul din Micherechi a aflat despre înfrățirea Salonte cu Budapesta. La repezeală, expediază o scrisoare la București, direct în mîinile primarului bucureștean. În această scrisoare, primarul din Micherechi inițiază înfrățirea Bucureștiului cu Bucureștiul-Mic (Micherechi) din Ungaria, prezentînd foarte detaliat localitatea noastră și totodată îl invită pe omologul său să efectueze o vizită în această comună românească. Nu după mult timp, de la București sosește o scrisoare din care reiese că primarul Capitalei a răspuns afirmativ la invitația primarului micherechean. Bucuria conducerii comunei este nespus de mare și se zvonește că oaspetele din România va sosi la Micherechi chiar în sîmbăta cînd se va organiza o zi din cadrul mișcării „*Trei simbete pentru localitate*”, cu caracter de protecție mediului. Cei doi primari vor sădi mai mulți copaci în noul parc milenar, schimbîndu-i totodată și pe cei uscați din jurul bustului lui Ștefan cel Sfînt, dar încă nu se știe cîți bani se vor dona Primăriei pe chestia aceasta. Se mai zvonește că culantul primar bucureștean nu va sosi cu mîinile goale. Cu ocazia vizitei la Micherechi va acorda mai multe milioane de lei, ajutor pentru construirea căminului de bătrîni din Micherechi. Tot în această zi, după semnarea contractului de colaborare a celor două localități înfrățite, primarul Bucureștiului va preda primarului nostru autorizația a trei tineri jucători de fotbal din echipa „Steaua” București în echipa noastră, cu asta avînd posibilitatea de a-i elimina și pe acei trei fotbaliști originari din comuna noastră, care încă mai joacă în echipa din Micherechi.

Cu toții ne bucurăm foarte mult și așteptăm cu nerăbdare vizita primarului din București.

Gh. Netea

consilier local, Micherechi

Ungaria (UCRU). Clădirea din strada Doja nr. 8 din Giula va primi un acoperiș nou, după ce vechea construcție n-a mai corespuns cerințelor de siguranță, deși a fost realizată doar cu 10 ani în urmă. Schimbarea acoperișului va dura trei săptămîni și va costa 3,5 milioane de forinți. Prezidiul UCRU asigură achitarea cheltuielilor de renovare din mai multe surse. S-au asigurat deja 980 de mii de forinți din fondul de intervenție al Oficiului pentru Minorități din cadrul Ministerului Justiției al Ungariei. Au mai acordat un ajutor de cîte 200-200 de mii de forinți Autoguvernările românești din Giula și din Sectorul VII al Budapestei. S-a promis un oarecare

Sentimente violate

Trăim într-o lume în care lucrurile mereu se dau peste cap, unde ce a fost azi nu mai este mâine, unde și valorile se schimbă. Cele mai multe schimbări nu ne mai sensibilizează, fiecare își vede de treabă...

La Micherechi, la data de 20 august a.c. s-a întâmplat ceva neobișnuit, ce totuși a șocat. Faptul n-a lăsat indiferenți pe acei localnici care simt românește – păcat că mulți nu îndrăznesc să-și exprime în public gândurile. Este vorba despre acțiunea pusă la cale de Autogovernarea Românească din Micherechi: ridicarea unui bust lui István I, primul rege al ungarilor.

A fost István I un bun creștin?

Cu István I, regele ungarilor, am făcut cunoștință pentru prima oară atunci, când am fost elev în clasa a 6-a la școala generală. (Pe acele vremuri, în anii 70, regele István încă nu era sfânt...). Am învățat despre meritele lui: a întemeiat în Bazinul Carpatic un stat puternic și a convertit poporul său păgîn la creștinism. Dar pe lângă meritele lui am învățat și despre cruzimea cu care și-a atins scopurile. Îmi aduc aminte și acum de o descriere a cruzimii lui István I, pe care am citit-o în manualul de istorie, descriere care se găsește și în manualele copiilor de azi. Aceasta spune următoarele: Koppány, o rudă de-a lui István s-a răsculat împotriva principelui creștin, dar oastea tânărului principe a înăbușit în sânge această răscoală. Pe Koppány l-au executat și apoi urmează oroarea: corpul său a fost tăiat în patru bucăți și, pentru a speria poporul, au înfipt aceste părți trunchiate pe porțile a patru cetăți. István a lichidat fără milă și pe alți adversari ai noului regim. Pe vărul său Vazul îl orbește și am putea înșira și alte acte oribile și sîngeroase, care nu au nimic comun nici cu creștinismul autentic, nici cu sfințenia, mai ales dacă luăm în considerare

că István a fost crescut de preoți catolici germani. Bineînțeles, în inima mea de copil s-au produs puternice resentimente față de acest rege sîngeros care după moarte, a fost canonizat și trecut în rîndul sfinților...

Biserica Ortodoxă, instrument în procesul maghiarizării?

Dar poate nu este datoria noastră, ca români, să apreciem personalitatea lui István I, pentru că

fi mesajul acestei prilești. Spuma pe tort este însă că însuși preotul ortodox sfințește bustul regelui maghiar. M-aș fi așteptat ca Biserica Ortodoxă Română să protesteze împotriva proiectului, nu să-l încurajeze.

Legîndu-mă de ideea că noi ar trebui să promovăm valorile poporului căruia îi aparținem, l-aș aminti pe Constantin Brâncoveanu și pe cei patru fii ai săi, care au suferit martiriul pentru credința lor în Cristos. Brâncoveanu a fost un

nu ne aparține; el a fost și va rămîne regele ungarilor. Părerea mea este că ar trebui să ne preocupe mai mult valorile poporului din care noi facem parte. Și aici este nedumerirea mea: Micherechiul este o localitate populată în majoritate de români. Nu înțeleg, care este legătura dintre poporul român și István I al ungarilor. Mai departe, nu înțeleg, care este legătura dintre Biserica Ortodoxă Română și István I. Bustul incriminat de mai mulți michecheni este așezat exact în fața bisericii ortodoxe din sat. O imagine ciudată: István I, al ungarilor privește spre biserică ortodoxă română, biserică care își revendică dreptul de a se numi biserică națională a românilor. Nu înțeleg, care ar

domnitor român, ortodox, între anii 1688–1714. După ce a fost răsturnat de pe scaun, s-au făcut presiuni asupra lui și copiilor săi, să se convertească la mohamedanism, dar ei n-au cedat. Prin urmare au fost decapitați, rînd pe rînd. Viața și moartea acestor martiri ortodocși mă determină, chiar mă obligă să nu renunț niciodată la credința în Cristos, și la apartenența mea la poporul român. Sînt convins că, în fața bisericii ortodoxe o statuie ridicată în amintirea Brâncovenilor ar sta cu mult mai bine, ne mai vorbind de faptul, cît de important ar fi pentru generațiile mai tinere – care și așa sînt aproape dezrădăcinate de tot ce este românesc – să aibă modele demne de urmat.

„Monumente milenare” în localități ungurești

Un alt aspect al acestei polemici stîrnite de bustul lui István I, sfințit la Micherechi, ar fi să ne uităm, ce fel de monumente au fost ridicate cu ocazia sărbătorilor așa-zise milenare în localități cu populație maghiară. Răsfoind numărul din 21 august al cotidianului județean Békés Megyei Hírlap, aflăm de exemplu că, la Doboz statuia unui „păstor cu fluierul” le va aduce aminte locuitorilor despre trecutul comunei: că la Szabadkígyós au dezvelit un bust al grofului Wenckheim, întemeietorul comunei; că la Mezöberény, printr-un bust ridicat lui dr. Bak Mihály au cinstit un medic, care a servit interesele locuitorilor și ale orașului și ca medic, și ca persoană publică. (A decedat în anul 1994); că la Körösladány a fost dezvelită „doar” o tablă milenară (părerea mai multor michecheni este că și la Micherechi ar fi fost suficientă o piatră milenară); că la Csabcsüd doar drapelul milenar dăruit de guvern îi va aminti pe locuitorii de trecutul poporului maghiar; că la Csorvás o fîntînă ornamentală le va vorbi locuitorilor despre o fîntînă (!) nesecată a Csorvasului... Aș mai putea să continui cu Mezögyán, Dévaványa, Medgyesegyháza, etc., Nici acolo nu s-a inaugurat bustul lui István I.

Lingușire fără rost?

Dacă în localitățile mai sus amintite nu a fost neapărat importantă statuia lui István I, atunci o localitate populată în majoritate de români, de ce nu s-ar putea lipsi de mărișă Ștefan I al ungarilor? Există și la această întrebare un oarecare răspuns. Se vorbește la noi în sat că statuia aceasta ar fi gestul nostru de recunoștință față de Statul Maghiar, față de actualul guvern (vezi vizita lui Orbán Viktor la Micherechi). Dacă asta e cauza, atunci avem de-a face cu un servilism nefondat și cu totul inutil. Nu cred că prin acest gest Micherechiul și-ar fi creat o reputație sau că în acest fel conducerea satului și-

ar fi cîștigat „puncte roșii” la guvern. Din contră: a devenit ridicolă. Ridicolă pentru că din partea unei autogovernări așa-zise românești este o acțiune nefirescă, un act cu care se violează sentimentele românilor din Micherechi. Că această lingușire nu a înduioșat inima celor de la putere – o dovedește și faptul că nici o personalitate, nici un reprezentant al Guvernului Maghiar nu a fost curios să afle cum îl sărbătorească românii pe regele ungarilor. (Se zvoneste că printre invitați a fost și ministrul Torgyán József).

Statuia uitată

Contrastul este atît de mare, încît nu poate rămîne neobservat. Pe de o parte pompa, fastul cu care a fost inaugurat bustul lui István I, iar pe de altă parte mizeria în care a trebuit să supraviețuiască ani de-a rîndul bustul lui Nicolae Bălcescu. În anul acesta seceta a venit într-ajutorul Autogovernării Românești, pentru că a uscat buruienile, care erau să-l sufoc pe Bălcescu. Dar seceta n-a putut nimici nici gunoiul, nici indicatoarele aruncate prin parc.

La Micherechi se sărbătorește an de an ziua de 15 Martie. Copiii noștri români poartă pe piept cocardele cu tricolorul roșu, alb, verde, pe care le primesc la grădiniță și la școala generală. În această zi li se vorbește despre Petőfi, Kossuth, Tancsics, ș.a. Dar nimeni nu le spune că a existat un revoluționar pașoptist român, cu numele de Nicolae Bălcescu, care a luptat și pentru buna înțelegere dintre poporul român și maghiar; că în vara anului 1849 Bălcescu și Kossuth au semnat un act de împăcare. În fiecare an, în această zi s-ar fi putut depune o coroană de flori la bustul lui Bălcescu, în felul acesta aducîndu-le aminte michechenilor, cine a fost acest mare român.

Summa summarum: ridicarea bustului regelui István I, fiind invenția Autogovernării Românești din Micherechi, socotesc că și de data aceasta este justă întrebarea: Quo vadis, române?

Gh. Ruja, Micherechi

Lăudați pe Domnul

„Când un om se întoarce la Dumnezeu, bucuria mântuirii îl face să cânte. Cântarea de laudă și închinare adresată lui Dumnezeu este expresia recunoștinței pentru harul mântuitor și manifestarea dragostei pentru Cel care ne-a iubit întâi și s-a dat pe Sine pentru noi.” (Iosif Țon)

Aceste cuvinte sunt cât se poate de adevărate pentru compozitorul și interpretul de muzică creștină Alexandru Groza. S-a născut într-o familie de credincioși din satul Gurbediu, județul Bihor. În acest cămin creștin a fost educat să trăiască cu respect față Dumnezeu. Fiind al doilea copil dintre cei șapte frați și având o situație materială foarte grea, după absolvirea claselor primare, părinții l-au înscris la o școală profesională din Oradea unde curând s-a remarcat prin talentul său de a cânta. În timpul liceului s-a lansat ca și cântăreț de muzică ușoară, pentru ca în 1974 să câștige concursul de televiziune *Steaua fără nume*, moment ce i-a deschis alte

oportunități pe scenele țării și ale lumii. În anul 1975 s-a căsătorit cu o tânără daneză și s-a stabilit în Copenhaga, Danemarca, unde și-a continuat specializarea în muzică și compoziție. Curând a devenit membru în Uniunea artiștilor din țările scandinave. Cu toate că ajunsese în culmea succesu-

sau le cântase în România. Iată ce mărturisește el despre acele momente: *M-am așezat la pian și m-am trezit cântând o cântare nouă, lacrimile îmi cădeau pe clapele pianului și am simțit că totul venea de sus. Așa am început să compun.*

Deși nu îl mărturisise pe Domnul prin botez, cu acele cântări pe le-a compus atunci, a început să-L laude pe Dumnezeu împreună cu frații săi prin bisericile din România. Cântările au devenit din ce în ce mai îndrăgite de credincioși și la fiecare întâlnire unde participau frații Groza, Dumnezeu revărsa din harul său. Așa a fost și în seara în care după programul de închinare în timp ce cânta, Alexandru a simțit că nu mai poate amâna și s-a predat total lui Dumnezeu și a cerut să fie botezat imediat deoarece a doua zi urma să zboare spre Danemarca.

A renunțat atunci pentru totdeauna la muzica pe care o cântase înainte de convertire. A compus, a orchestrat și a scris texte pentru 120 de cântări cuprinse în mai multe volume ce au apărut pe casete și CD-uri. Împreună cu frații săi Teofil și Toma (din SUA) și sora sa Elisabeta (din România) au susținut în România concerte: în biserici, în săli de sport, în parcuri și în alte locuri. Deasemenea au concertat în mai multe orașe din SUA, Australia și Europa. *Pentru toate acestea, spune Alexandru Groza, lauda este a lui Dumnezeu, iar eu și frații mei suntem instrumentele folosite de El.* - Cătă-

lui nu avea fericirea pe care o cunoscuse în casa părintească.

În 1975 a venit pentru o vreme în România. În acea perioadă s-au întors la Dumnezeu în Oradea fratele său, Toma și sora sa, Elisabeta. Atunci a avut loc în Oradea trezirea spirituală prin pastorul Liviu Olah. Corul bărbătesc al bisericii unde acesta era pastor a început să facă misiuni de evanghelizare la care a participat și Alexandru Groza. De asemenea a început să cânte împreună cu fratele și sora lui întorși la Dumnezeu. S-a dus înapoi în Danemarca, dar Duhul lui Dumnezeu îl urmărea prin intermediul cuvintelor cântărilor pe le auzise

Dorința de a fi fericit

Este interesant de știut, că în *Constituția S.U.A.* unul dintre drepturile fundamentale și inviolabile ale omului este, citez: *dreptul la căutarea fericirii*. Și aici este necesară o precizare, și anume, că nu se vorbește nicăieri în această constituție despre dreptul de a fi fericit, ci despre acela de a căuta a fericirii. Lucrul acesta este ușor de înțeles dat fiind că, în momentul în care cineva începe să vorbească despre fericire în sine, își pune imediat întrebarea: „Ce anume este fericirea?” sau: „Ce anume îl face pe om fericit?” Și, din clipa aceea, se declanșează enunțarea unei serii întregi de păreri contradictorii cu privire la condiția fericirii umane. De asemenea, în acest context, s-ar invoca obligația statului de a garanta fericirea personală a individului. Ori nici o constituție din lume nu s-ar încumeta să stipuleze obligativitatea asigurării fericirii tuturor cetățenilor. În consecință, nimeni nu are dreptul să ceară o asemenea obligativitate, dar fiecare individ este îndreptățit să-și caute propria fericire.

Un alt lucru demn de reținut: Domnul Isus știa că omul aspiră la fericire. Și El nu considera lucrul acesta ca fiind rău în sine, dimpotrivă, El îi oferă omului până și rețeta fericirii. Cu alte cuvinte, Domnul Isus vrea fericirea noastră. El ne dorește fericiti. Și cu aceasta, ajungem la un alt lucru esențial.

Dumnezeu este Cel care ne-a creat și El știe cum funcționăm cel mai bine. El este singurul care știe ce ne poate împlini cu adevărat, ce ne poate satisface plenar, ce ne poate conferi statutul de „oameni fericiti”. Și, de vreme ce Dumnezeu spune: „Iată ce vă face fericiti!” în timp ce noi continuăm să ne câștigăm fericirea prin propriile mijloace, neprimindu-l rețeta, în mod sigur vom fi dezamăgiți în căutările noastre.

Să ne apropiem așadar de argumentația *Predicii de pe Munte*, în care Fiul lui Dumnezeu ne oferă rețeta fericirii. Fericirea, în contextul *Predicii de pe Munte*, are trei elemente constitutive:

Primul element al fericirii, după învățătura Domnului Isus, este perspectiva eternității.

Nu este suficient ca cineva să dețină lucruri care să-i dea senzația de fericire, ci trebuie să aibă și garanția permanenței lor. Iată motivația îndrumării Domnului Isus în Matei 6:19-20: „Nu vă strângeți comori pe pământ, unde le mănâncă moliiile și rugina și unde le sapă și le fură hoții, ci strângeți-vă comori în cer, unde nu le mănâncă moliiile și rugina și unde hoții nu le sapă, nici nu le fură. „Siguranța permanenței, a statorniciei și eternității este unul dintre elementele esențiale ale fericirii.”

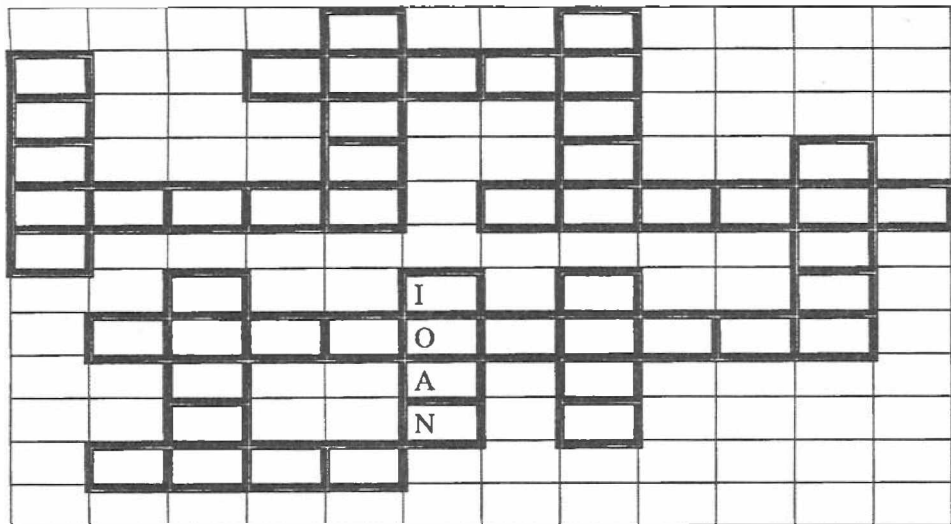
Un exemplu grăitor ne este oferit de Psalmul 73, scris de un om credincios Domnului, cu numele Asaf. El spune că multă vreme l-a frământat o problemă: se uita la cei ce au de toate, la cei aroganți, disprețuitori, în timp ce el, omul lui Dumnezeu, care se străduia să fie drept înaintea Atotputernicului și a oamenilor, era totuși apăsător și nedreptățit. Și, meditănd la problema aceasta, și-a pus întrebarea dacă nu cumva ar fi mai bine să trăiască și el ca și ceilalți. Dar, într-o zi, s-a dus la Templul lui Dumnezeu și a privit lucrurile acestea din perspectiva eternității. În clipa aceea, instantaneu, a avut o revelație: că fericirea celor răi este de scurtă durată. „Cât pentru mine – conchide el – fericirea mea este să mă apropiu de Dumnezeu.”

În lumina acestor lucruri fundamentale, ce este atunci fericirea?

Fericirea este să ai certitudinea că ești copilul lui Dumnezeu, că El este Tatăl tău, care are un plan cu tine, că Dumnezeu te asigură că nimic nu te va putea despărți de El și că, în final, El te va duce în gloria Sa cerească.

Pastor Daniel Burtic

Rebus – Cei 12 Apostoli

ÎNĂLȚAREA SFINTEI CRUCI

Biserica Ortodoxă, în fiecare an, la data de 14 septembrie prăznuiește „Înălțarea Sfintei Cruci”, Cinstita Cruce pe care a fost răstignit Mântuitorul Hristos, fiind găsită de Sfânta Elena (mama Sfântului Constantin cel Mare), la Ierusalim, în anul 326.

Din învățăturile Bisericii aflăm că acest praznic se sărbătorește prin post în orice zi s-ar întâmpla (chiar dacă va cădea în zi de duminică). Postim pentru că ne aducem aminte de patimile și suferințele îndurate de Hristos pe Cruce.

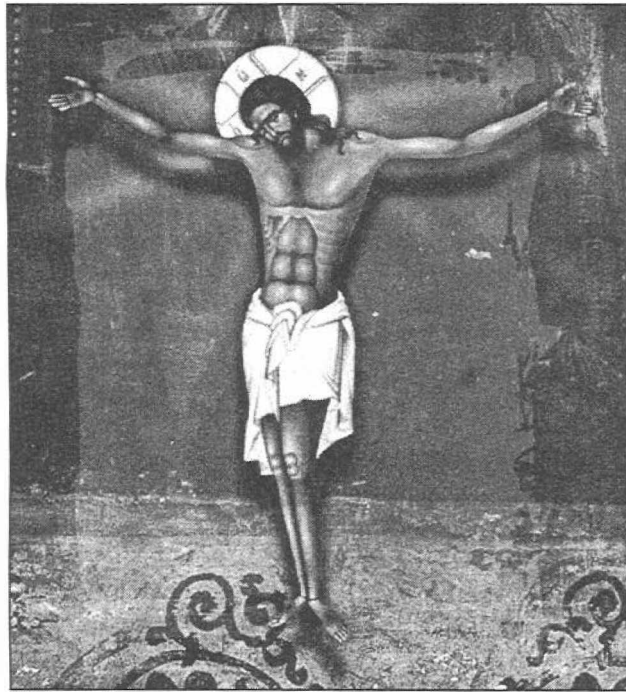
Cinstim Sfânta Cruce pentru că pe aceasta s-a oficiat o adevărată slujbă, o jertfă, adusă cu adevărat de Domnul Hristos. Pe Cruce a avut loc actul de reșezare a omenirii și de renaștere al acesteia. Încă din Vechiul Testament semnul Sfintei Cruci este vestit de către Moise. Atunci când poporul israelitean purta război, Moise „și ridica mâinile și biruia Israel; iar când își lăsa el mâinile, biruiau dușmanii. Dar obosind mâinile lui Moise, au luat o piatră și au pus-o lângă el și a șezut Moise pe piatră; iar Aaron și Or îi sprijineau mâinile, unul de o parte și altul de o altă parte. Și au stat mâinile lui ridicare până la asfințitul soarelui. Și a zdrobit Israel pe dușmani” (Ieșirea 17, 11-13). Prezentarea lui Moise cu mâinile întinse, și ajutat pentru aceasta de doi oameni, nu reprezintă altceva decât Crucea pe care, mai târziu, avea să fie răstignit Hristos străjuind fiind de cei doi tâlhari, unul de-a dreapta și altul de-a stânga.

Crucea Noului Testament este o pildă a smereniei la care S-a supus Hristos și-n același timp este și dovada iubirii pe care o are Dumnezeu față de creația Sa cea mai de preț, adică față de om. În acele timpuri moartea pe cruce era socotită ca cea mai batjocoritoare (înjo-

sitoare) pedeapsă, iar această pedeapsă o primeau cei care tâlhăreau și cei care jefuiau. Totodată era o cumplită și o chinuitoare pedeapsă, pentru că cel răstignit

iubire nemărginită, Hristos Domnul a suferit răstignirea pe Cruce, iar în cele din urmă a primit și moartea.

Și trebuie să ne gândim că El este nu numai Dumnezeu,

nit nu murea imediat ci după ore îndelungate de suferință. Mântuitorul Hristos știa toate aceste lucruri, motiv pentru care le-a spus ucenicilor Săi: „Întristat de moarte Îmi este sufletul” (Matei 26, 38). Și înainte de patimi Se roagă Tatălui Său: „Părintele Meu, de este cu putință, treacă pe-alături de Mine paharul acesta!” (Matei 26, 39). Știa de chinurile care-L așteptau și pentru aceea se ruga așa. Însă, pentru a ne arăta nouă că El, Fiul, Se supune cu totul Tatălui, pentru a ne da nouă exemplu de smerenie adaugă: „Dar nu cum voiesc Eu, ci cum vrei Tu” (Matei 26, 39).

În ceea ce privește iubirea lui Dumnezeu față de noi avem ca mărturie cuvintele din Sfânta Evanghelie: „Într-atât a iubit Dumnezeu lumea încât pe Unul-Născut L-a dat, pentru ca tot cel ce crede într-Însul să nu piară, ci să aibă viață veșnică” (Ioan 3,16). Pentru această

ci este și om, iar ca om primește să moară nemângăiat, părăsit de ai Săi și asumându-și condiția umană cea mai de jos. Crucea s-a sfințit prin sângele scurs pe ea din Trupul Domnului și a devenit locul răscumpărării întregului neam omenesc. Crucea este cea care prin brațul său vertical ne unește cu cerul, cu Dumnezeu, și ne arată că avem o natură (o fire) duhovnicească și una pământească.

Ca să ne mântuim este nevoie să-I urmăm Mântuitorului în smerenie, în iubire, în suferință: „Și cel ce nu-și ia crucea sa și nu-Mi urmează Mie, nu este vrednic de Mine” (Matei 10, 38). Viața noastră este Crucea pe care trebuie să o purtăm. Aceasta are bucuriile și necazurile ei, dar dincolo de acestea trebuie să ne întărim în credință și să rămânem în legătură cu Dumnezeu prin Crucea pe care S-a răstignit Hristos.

Din păcate, astăzi se mai aud unele glasuri care spun că nu trebuie să cinstim Crucea pentru că aceasta a fost instrumentul de tortură pentru Iisus Hristos. Pentru aceasta este necesar să arătăm că prin Cruce au fost răstignite și iertate păcatele noastre, prin Cruce avem Sfânta Jertfă (Liturghia) care se săvârșește în Biseri-

ca noastră Dreptmăritoare.

Dacă vom scoate Crucea din biserici, din casele noastre, dacă nu ne vom mai însemna cu semnul Sfintei Cruci, înseamnă că-L uităm pe Hristos – Fiul lui Dumnezeu, înseamnă că nu-L recunoaștem jertfa Sa pentru noi și mai ales nu-L recunoaștem învierea. Cinstind Sfânta Cruce îl cinstim pe Dumnezeu, însemnându-ne cu semnul Crucii îl mărturisim pe Domnul: „Pe cel ce Mă va mărturisi pe Mine în fața oamenilor, îl voi mărturisi și Eu în fața Tatălui Meu Care este în ceruri” (Matei 10, 32).

Să nu ne rușinăm de Cinstita Cruce, să nu o părăsim, ci să-i aducem respectul ce i se cuvine și pe care Biserica i-l păstrează de două mii de ani. Dacă ne luăm Crucea Domnului ca să ne însotească în viață, atunci vom fi biruitori atât în această viață trecătoare cât și în viața veșnică.

Rugăm pe bunul Dumnezeu să ne binecuvânteze, să ne arate biruitori în lupta cu păcatul, să ne păzească de toată întâmplarea cea rea, să ne mântuiască sufletele și toate acestea și prin Cinstita Crucea Sa. Amin.

Ieromonahul Paisie

Cine nu iubeste pe vrăjmași

Cine nu iubeste pe vrăjmași, în unul ca acesta n-a locuit încă harul lui Dumnezeu.

Mîndria arde, ca și focul, orice bine, pe cînd smerenia, în Hristos, este dulce și nu poate fi descrisă. Dacă ar fi știut aceasta oamenii, atunci întreaga lume ar fi studiat această știință.

Sufletul păcătos, rob al patimilor, nu poate avea pace și bucurie (după Dumnezeu), chiar dacă ar avea toate bogățiile pămîntului și ar împărăti întreaga lume.

Pentru a cunoaște pe Domnul, nu este nevoie să fii bogat sau om de știință, ci cumpătat, cu duh smerit și iubire față de aproapele.

Avem nevoie de ascultare, smerenie și dragoste, altfel toate nevoințele și privegherile devin zadarnice. Fără dragoste toate sînt grele.

Dacă un popor suferă, atunci trebuie să se pocăiască toți și Dumnezeu le va rîndui toate spre bine.

Fericit este sufletul care a iubit smerenia și a urît gîndurile rele.

Sfântul Siluan Aghioritul

Orarul slujbelor ortodoxe de duminică, 24 septembrie 2000

Aletea	– ora 9.00 – pr. Alexandru Șereș
Apateu	– ora 11.00 – pr. Origen Sabău
Bichiș	– ora 9.00 – pr. Petru Pușcaș
Bichișciaba	– ora 9.00 – pr. Teodor Marc
Budapesta	– ora 10.00 – pr. Marius Maghiaru
Chitighaz	– ora 9.30 – pr. Florin Olteanu
Giula I	– ora 10.00 – P.S. Episcop Sofronie, pr. vicar Pavel Ardelean, Ier. Paisie
Leucushaz	– ora 9.00 – pr. Ilie Ciocan
Micherechi	– ora 9.00 – pr. Ioan Bun
Otlaca-Pustă	– ora 9.00 – pr. Teodor Rocsin
Săcal	– ora 9.00 – pr. Origen Sabău
Seghedin	– ora 9.30 – pr. Aurel Becan
Veched	– ora 10.00 – pr. Cosmin Pop

Vă atragem atenția că din motivul renovării interioare a Catedralei Sf. Nicolae din Giula. Sfintele Slujbe sînt săvîrșite în Sala Festivă a Episcopiei, aflată în Parcul Sf. Nicolae.

Programul Adunării „Oastea Domnului” din Micherechi

Duminică	ora 17.00 – program religios
Marti	ora 18.00 – oră de rugăciune

Pagină realizată de Ț. P. S. Sofronie

Comunicatul

Episcopiei Ortodoxe Române din Ungaria

Episcopia Ortodoxă Română din Ungaria anunță pe toți cetățenii care în anul 1999 au donat 1 la sută din impozitul pe venitul lor personal al anului 1998 Bisericii Ortodoxe Române din Ungaria, că sumele acumulate au fost folosite pentru acoperirea cheltuielilor de funcționare a Episcopiei. Consiliul Eparhial

Ce ar fi dacă...?

Una dintre școlile medii modeste, dintr-un cartier mărginaș al metropolei Los Angeles a realizat un moment de excepție. Școala în discuție, liceul West Granada, este frecventat mai ales de elevi de culoare, proveniți dintr-un mediu sărăcăcios, cu multe familii de clasă. În condițiile lor dezavantajate, liceenii împreună cu profesorii lor au decis să schimbe numele școlii lor. Anume, l-au solicitat drept naș pe marele actor Kirk Douglas, azi în vîrstă de 81 de ani. Motivația: și marele actor a provenit dintr-un mediu modest, a trăit în condiții mizere și iată, prin voință, și talent și perseverență a ajuns renumit, cunoscut în toată lumea. Octogenarul a participat cu mîndrie îndreptățită la festivitatea „botezului”. Cu același prilej și-a exprimat promisiunea de a sprijini școala din răspuțeri, din toate punctele de vedere.

Pînă aici informația agențiilor de presă. La știre am reflectat puțin: iată, ce gest original, ce curaj pe acești tineri, care au adoptat numele unei vedete care încă mai e în viață. Continuînd firul gîndirii, meditez, oare ce ar fi dacă și noi am adopta anumite noțiuni, denumiri sau nume.

Ce ar fi, bunăoară, dacă școala românească din Bătania ar deveni Școala Lucian Magdu sau cea din Chitighaz ar prelua numele lui Ioan-Iosif-Ardelean?!

- Ilda -

Stadion vestit

Înlocuiți cifrele cu litere. În rîndurile orizontale se ascund nume de marcă ale unor firme cunoscute pentru îmbrăcăminte și rechizite sportive.

Dacă ați reușit, pe coloana A-B aflați numele unui stadion vestit din Londra. Pentru a înlesni dezlegarea, vă indicăm următoarele:

2 = I, 3 = B, 5 = D, 7 = L, 9 = E, 14 = S

A									
1									
2									
3	4	5	8	2	7				
8	9	9	3	10	11				
	12	2	7	13					
14	15	9	9	5	10				
13	5	2	5	13	14				
		10							
		16	2	11	9				
B									

Dezlegare:

NIKE A-B: WIMBLEDON
BUDMIL, REEBOK, FILA, SPEEDO, ADIDAS

Vedere întîrziată de la mare

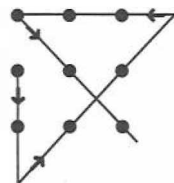
Dacă nu
mai trage pește
îmi iau balena
și plec acasă...

Puțină matematică

1. Cîte diagonale are un hexagon?
2. Ce fel de triunghi are laturi cu lungimea de 5; 5; 12 unități?
3. Se poate acoperi patratul cu laturile de 2 cm cu un cerc, care are raza de 1 cm?
4. Cu 8 cifre de 8 și numai prin adunare să formăm valoarea de 1000!
5. Trei păsări se ridică în aceeași clipă în aer. Cînd o să fie ochiul stîng al celor trei păsări în același plan?
6. Azi plouă la miezul nopții. Se poate ca peste 72 ore să fie timp însorit?
7. Patru frați pomesc de acasă în același timp. Unul dintre ei se întoarce după 4 săptămîni, celălalt după 8 săptămîni, al treilea după 12 săptămîni, al patrulea după 16 săptămîni. Reîntoarcerea lor se repetă tot așa. Cînd se vor întîlni pentru prima dată?
8. Avem un cub cu laturile de 3 dm. Cu cîte secțiuni primim cuburi cu laturile de 1 dm?
9. Ce fel de patrulater are laturile de 4; 4; 4; 6 unități?
10. Avem 9 puncte. Cu 4 linii drepte să trecem cu creionul prin ele fără a ridica creionul! (prin fiecare punct trecem numai o dată).

Rezultate:

1. 9
2. Nu există astfel de triunghi, petru că $5+5 < 12$
3. Nu (suprafața cercului este de $3,14 \text{ cm}^2$, iar a patratului de 4 cm^2)
4. $888+88+8+8+8=1000$
5. Întotdeauna, pentru că trei puncte formează întotdeauna un plan (sau: sau trei puncte sînt așezate totdeauna în același plan)
6. Nu. Și peste 72 de ore va fi miezul nopții
7. După 48 săptămîni (ca cel mai mic multiplu comun)
8. 6 (2-2-2 secțiuni în fiecare dimensiune)
9. Trapezul simetric
10. Vezi desenul din dreapta!

Proverbe

ORIZONTAL: 1. ... de dar nu se caută la dinți. 5. Persoană care conduce un pod umblător. 10. Arbore. 11. A ... - a se da jos. 12. Cu noaptea-n ... - dis-de-dimineață. 13. Așa i se mai spune Corneliu. 14. D.N. 15. Nu haina face pe ... 16. ...plan - avion. 17. Puiul caprei. 18. Specie de crocodili. 20. Carbon, oxigen, iod, uraniu. 21. Cursă athletică (cca 42 de km). 23. Ghimpe. 25. Ai variat - la perfectul simplu. 27. Parte a încălțăminte. 28. Cal cu părul roșcat. 29. R.C. 30. Ce-i ... mînă nu-i minciună. 31. Bărbiereste. 32. Cusut cu ... albă - ceva evident fals. 33. Membrană nervoasă în fundul ochiului (RETINĂ). 35. Apt - amestecat. 36. Persoană care are o mînă retezată. 37. Cîini de vînătoare.

VERTICAL: 2. Cuprul. 3. Are urechi de ... - aude bine. 4. Plug - rupt în două.

5. ... pe apă ramură sportivă. 6. Golf și riu în Siberia. 7. Primul sunet al gamei muzicale. 8. Plantă în grădina de legume. 9. Cu o ... nu se face primăvară. 11. Oraș pe malul Dunării în România. 12. Barză. 13. Neon, argon. 16. Interjecție (AMAN). 17. Atom. 19. Cu cifre romane: 999 și 99. 20. Pasăre cu penele negre, mai mare decît cioara. 22. Își ... creanga de sub picioare. 24. Rasă de cai. 26. Arbore. 28. De prim ... - de gradul întîi. 31. Riu în Germania, curge prin Bonn. 32. ... curge, pietrele rămîn. 34. Pronume personal. 35. T.G. L.B.

1	2	3	4		5	6	7	8	9
	10				11				
12				13				14	
15			16				17		
18		19				20			
		21			22				
23	24				25			26	
27				28				29	
30			31				32		
33		34				35			
36					37				

Dezlegare:

Orizontal: 1. calul, 15. om, 30. în; vertical: 9. rîndunică, 32. apa

Grigore Poiendan și Vasile Ciotea din Micherechi cântă împreună

Muzică populară, în stil modern

O mare surpriză a fost în aceste zile pentru mulți micherecheni, când au putut citi pe diferite afișe că a apărut o casetă și un CD cu melodiile tânărului Grigore Poiendan, elev în clasa a șasea la școala generală din loc. Despre talentatul „copil cu voce de aur” am mai scris și noi în paginile acestei reviste, precum s-a mai scris și despre un alt tânăr micherechean (de circa 25 de ani), despre Vasile Ciotea talentat cu simțul muzicii. Cel din urmă, prelucra melodiile populare românești din Micherechi într-un stil modern, cu ajutorul unui sintetizator și al calculatorului. Prelucrările lui Lați sînt atît de cunoscute în zonă, încît de multe ori le putem auzi urlînd dintr-o mașină sau la discotecă.

Întîlnirea lui Lați cu Grigore a fost norocoasă. Dar cum s-a ajuns pînă aici? – l-am întrebat pe Grigore.

– Am fost într-o excursie cu școala. În timpul călătoriei, domnul profesor Mihai Boca m-a întrebat dacă nu am putea noi

înregistra pe casetă sau într-o altă formă, melodii pe care știu să le cînt. Ideea lui a fost să-l căutăm pe Lați și să încercăm să lucrăm împreună. Eu știu să cînt mai mult ungurește, dar în ultimul timp am învățat și multe melodii românești.

– Casetă și discul a primit titlul „M-a trimis măicuța...” și conține după o melodie românească două ungurești. Cum a fost să cînti pentru înregistrare?

– Cînd cînt ungurește, m-am obișnuit să cînt solo, deci fără muzică. În cazul cîntecelor românești, Lați a dat fondul instrumental, iar eu am cîntat. Cîte-o melodie românească o făceam o zi întreagă. Am lucrat mai mult cu ele. Așa am făcut, că după terminarea cursurilor, pe la ora cinci mă duceam la Lați. Ce am înregistrat pînă seara, Lați în ziua următoare, cît eu am învățat la școală, prelucra, transcria, compunea melodiile.

– Să rămînem la cîntecelor românești! Cele mai multe sînt cunoscute de

românii din Ungaria. De unde le-ai învățat?

– Am toate trei casetele care au apărut pînă acum de la cîntăreții noștri români din Ungaria, de la Svetoazar Unc din Cenad, de la Eva Cozma și Vasile Pap din Micherechi. Prima dată am cunoscut cîntecele lui Vasile Pap, acestea fiind cîntate de multe ori și la petrecerile din sat. Cu bace Țito m-am cunoscut astă iarnă, cînd m-au invitat să învăț și să cînt cîteva melodii de-ale lui la o sărbătoare, unde s-a sărbătorit ziua de naștere a bătrînului cîntăreț, care atunci a împlinit 80 de ani. A fost tare bine să cîntăm împreună. Cu Eva Cozma m-am cunoscut la un program cultural de la Giula. Pot să spun că după ce m-am cunoscut cu toții, a fost și mai ușor să învăț cîntecele lor.

– Acestea au fost cîntecele tale preferate, pe care le putem auzi pe casetă?

– Da, opt cîntece am cîntat acum, dar știu mai multe. Pe casetă se pot

asculta: „Frunză verde”, „Înflorit-o, înflorit-o”, „Măi, ciobane”, „Decît noră-n casa voastră”, „Săracă-i inima mea”, „M-a trimis măicuța”, „Măi badiță”, „Sus îi luna”.

– Ce au zis copiii și profesorii de la școală, cînd au auzit ce faci?

– Toți s-au bucurat și și-au cumpărat ori casetă, ori compact disc. Mi-au zis că le place să asculte aceste melodii.

De la părinții lui Grigore am aflat că copilul lor are un program zilnic destul de încărcat: în timpul săptămînii umblă la Giula, la cînt și la dans popular, iar la sfîrșit de săptămînă deseori sînt invitați la diferite concursuri, festiva-

luri. Se bucură și ei de aceste succese ale fiului lor, sînt și foarte mîndri de el, dar au amintit că este și destul de costisitor pentru o familie simplă, fără nici un sprijin extern, să sponsorizeze toate drumurile, deplasările tînărului cîntăreț. Sînt recunoscători primăriei din loc, primarului dr. Gheorghe Ruja și directorului casei de cultură, lui Mihai Ardelean, că au contribuit la realizarea acestor casete și compact discuri.

La despărțire, Grigore – care este un copil foarte dezghețat și sincer – îmi zicea: „Acum, că știu să cînt și românește, mă puteți invita și la baluri...”

Eva Iova

Au spus despre...

Toleranță

Netoleranța este neputința de a suporta ca cineva să fie, să simtă sau să gîndească altfel de cum ne place nouă, de obicei, de cum sîntem, simțim și gîndim noi. Netoleranța este o stare de suflet, alcătuită din tot ce este mai josnic în om. Ea presupune brutalitate de sentiment și inferioritate de gîndire. Netoleranța este ură și lipsă de simpatie intelectuală. Netoleranța este strîns legată de pornirea bestială de agresiune. Netoleranța este atitudinea gorilei feroce, care a parvenit să vorbească. Toleranța este produsul cel mai înalt al culturii sufletești. Ea e semnul adevăratei civilizații. Orice aspect mai înalt al vieții morale are la bază toleranță. Progresul omenirii este progresul toleranței. Libertatea de gîndire, accesul celor mici în viața de stat, îndreptățirea femeilor, principiul naționalităților – totul se întemeiază în fond pe progresul toleranței, pe tot mai multă toleranță.

G. Ibrăileanu

De ce ați ales Liceul Bălcescu?

– Ne-au răspuns tineri veniți din România –

În anul acesta au sosit la liceul nostru foarte mulți colegii noi din România, mai ales din Salonta. Au venit împreună prieteni, prietene. Poate așa, acomodarea e mai ușoară pentru ei. Despre aceasta i-am întrebat pe cîțiva tineri care și-au părăsit familia, prietenii, vechea școală și profesorii.

„Mai întîi fratele meu a decis să vină în acest liceu, după ce am fost cu familia în orașul Giula. Ne-a plăcut și ne-am hotărît să ne transferăm amîndoi. În iunie, la înscriere m-am întîlnit cu unii elevi din fostul meu liceu. Acum sîntem toți într-o clasă. În scurt timp ne-am făcut noi prieteni și ne simțim bine.”

Rita Zsigmond,
Robert Zsigmond

„Noi sîntem eleve în clasa a 11-a. Am venit din Salonta. Ne simțim foarte bine aici, ne-am împrietenit deja cu noii colegi. Sperăm că și ei sînt de aceeași părere.”

Eva Szabó, Anikó Gál

„Am venit în această școală pentru că sora mea este la Seghedin și vreau să fiu mai aproape de ea. Sîntem originari din Zerind. De ce am ales liceul Bălcescu? N-aș vrea să uit limba română.”

Attila Pallagi

„Am auzit despre acest liceu de la mai mulți elevi din Salonta, care s-au transferat aici. Liceul mi-a plăcut de la început, astfel am decis să mă transfer și eu, pentru că vreau să-mi continui studiile și pe mai departe în Ungaria. Aici îmi place foarte mult, mă simt bine și colegii sînt foarte prietenoși. Însă mie îmi este mai greu, deoarece nu

știu limba maghiară, dar sper s-o învăț cît mai repede.”

Diana Iovan

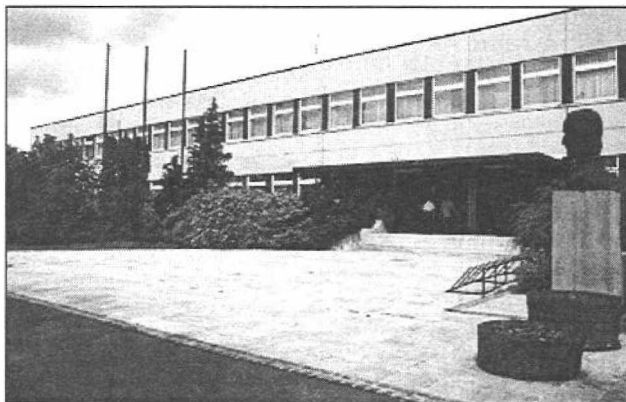
„Eu m-am hotărît să vin în acest liceu, fiindcă printre planurile mele se află să-mi continui studiile la o facultate din Ungaria. Aș vrea să devin vameș sau să fiu asistentă medicală. Și sora mea locuiește aici, în Giula. Deci, nu sînt singură din familie. Părinții și bunicii noștri trăiesc și

astăzi la Satu Mare.”

Tünde Timár

„Am venit din Botoșani și vreau să mă mut în Ungaria. Fiindcă nu știu încă să vorbesc ungurește, am venit la acest liceu ca să-mi fie mai ușor. Părinții s-au interesat de o școală româno-maghiară și în iunie, cu fratele meu, ne-am înscris. Pînă acum mă simt foarte bine aici.”

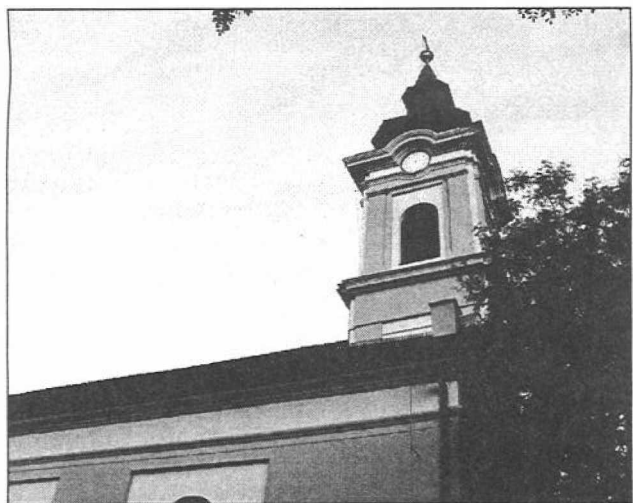
Ana Iliescu
Andreea Gurzău

Biserica din Bichișciaba ar trebui renovată

Autogovernarea de Minoritate Românească din Bichișciaba s-a întrunit în ședință pentru prima dată după vacanța de vară, miercuri trecută, la 6 septembrie. În prima parte a consfăturii, Gheorghe

tru a primi sprijin financiar pentru muncile de reînnoire. Este vorba despre o sumă care atinge aproape 20 de milioane de forinți. Inspectoratul general pentru apărarea monumentelor istorice a acor-

Gros, președintele autogovernării românești din Ciaba a ținut o dare de seamă despre activitatea trimestrială a acestui organ. Pe ordinea de zi, ca al doilea punct a figurat tema cea mai importantă – starea deteriorată a bisericii ortodoxe românești din Ciaba.

Biserica a fost renovată în 1995, iar acum, cu cinci ani în urmă, din nou necesită reînnoire. Domnul Mihai Bihari, membru al comitetului parohial și Ștefan Majoros, administrator au prezentat problemele tehnice: refacerea acoperișului și izolarea pereților. Expertiza a întreprins-o o firmă pentru 250 de mii de forinți. Lucrul cel mai urgent ar fi renovarea acoperișului, pentru că țiglele nu sînt bine fixate, iar din acest motiv se umezește podul și e mare pericolul, ca acesta să se năruie. Se părea că specialiștii de atunci au găsit o soluție pentru a opri umezeala pereților prin folosirea unui coș suspendat, care degajă microunde. Dar și astăzi, pereții bisericii se umezesc la 3-4 metri, altarul la fel. Biserica construită în 1837, este în prezent un monument al orașului, și chiar din acest motiv autogovernarea și Biserica au apelat la mai multe foruri pen-

dat pînă acum 500 de mii de forinți, celelalte concursuri au fost respinse. Nici Autogovernarea pe Țară a Românilor din Ungaria nu poate oferi ajutor, pentru că lunar primește banii de la minister doar pentru funcționare – am aflat de la președintele Traian Cresta.

Dar cebanii sînt optimiști, așteaptă sprijin de la Episcopia Ortodoxă Română din Giula, de la conducerea orașului Bichișciaba, de la credincioși, de la statul maghiar și, de ce nu, și din România.

A. Brad

Fotografii grăitoare de la Crîstor – totuși ne întrebăm:

„Ce va fi cu biserica noastră...?!”

Despre starea bisericii ortodoxe din Crîstor se scrie aproape în fiecare an și în Foaiă românească. Acum cinci ani ne-am bucurat că s-au găsit niște bani, din care s-a putut renova capela. Dar această bucurie n-a ținut mult timp... Curînd a început să apară umezeala (apa de infiltrație nu a scutit nici Crîstorul), tencuiala s-a desprins, în pereți s-au făcut crăpături prin care începe și minuța unui copil, biserica arată jalnic și pe dinăuntru, și pe dinafară.

– Uitați-vă aici! – ne arată Irina Varga (născută Pătcăș), administratoarea bisericii. Astă iarnă și primăvară, cînd a plouat, apa s-a curs în pod și de acolo în cap la sfîțul, care stă în acest scaun.

Biserica este mică, totuși mare pentru acei cîțiva credincioși, care mai umblă la Sfintele Slujbe

care se țin din două în două săptămîni.

– Se întîmplă să fim

cu mult mai îngrijite decît cele ale evreilor sau reformatilor. Asta-nseamnă că

numai trei sau patru femei în biserică. Nu avem nici cantor. Într-o vreme, părintele aducea cu el cantor, dar parohia noastră este foarte săracă să-l putem plăti și pe el. Ne este și milă de multe ori de părintele Șereș, care slujește la noi, că vine atîta cale de la Chitighaz. Iar mulți dintre noi, cei care trăim aici, în sat, nu sînt în stare nici să iasă din casele lor măcar în zi de duminică, ca pentru o oră sau două să vină la Sfînta Liturghie.

Înainte de a sta de vorbă cu nana Irina, am vizitat și cimitirul vechi românesc, de la marginea satului. Ne-au copleșit sentimente mixte: cu mindrie a trebuit să constatăm că mormintele românilor sînt

totuși mai trăiesc familii de români în Crîstor, care se îngrijesc de mormintele celor plecați dintre noi. Dar unde sînt aceste familii? Au trecut la alte confesiuni?

– Nu, ne destăinuie cu puțină rușine în glas nana Irina, nici la reformati sau la baptiști nu sînt mai mulți credincioși. N-o să înțeleg oamenii din Crîstor niciodată... Cred că ei nu au Dumnezeu... Pe tineri îi mai înțelegi de ce nu umblă (cu toate că noi, cînd am fost tineri, nu ne-am putut duce la joc, pînă cînd nu ne-am dus mai-nainte la biserică), dar nu am cum să înțeleg oamenii mai bătrîni. Timp au destul, iar dacă ești bolnav și te rogi la Dumnezeu, parcă și durerile ar mai dispărea. Cînd mă întîlnesc în timpul săptămîinii cu consătenii mei, tot le zic să vină la biserică, le spun cînd, la ce oră va fi slujbă. Mai mulți îmi spun că „bine, vom merge” și tot nu vin. Nu știu ce va fi așa cu biserica noastră?!...
Eva Iova

Granița

Cîndva, în luna mai, a apărut în săptămînalul nostru un reportaj despre turnul Ciung din Cheresig. La cîteva zile după aceea, m-am întîlnit cu un fost coleg de-al meu, căruia articolul acesta i-a stîrnit multe amintiri.

A stat într-o fotoliu, și cu gesturi largi a început să povestească „prima lui întîlnire” cu turnul Ciung din Cheresig.

– Atunci, cîndva, după cel de-al doilea război mondial, nu știu în care an a fost, după ce s-a recoltat grîul și s-a cules porumbul, părinții mei și părinții vărului au încărcat căruța cu saci, ne-au pus și pe noi copii în căruța și am pornit să ducem pînă la Cheresig partea de recoltă a mătusei care, încă înainte de 1918, s-a mutat cu unchiul (amîndoi săcăleni) la Oradea. Această „excursie” a fost pentru noi o adevărată aventură, un eveniment, fiindcă nu am văzut pînă atunci nici turnul, nici granița, nici grăniceri. Am

pornit cu căruța pe malul Crișului. Ajungînd la graniță, am văzut turnul, și grănicerul român. Acesta, dacă bine îmi aduc aminte, în afară de „Bună ziua”, nu ne-a zis nimic altceva. Apoi, nu peste mult timp, pe cealaltă parte a hotarului a sosit o căruță din Cheresig, pe care am încărcat recolta mătusei din căruța noastră. La Cheresig, aceste produse „s-au prefăcut” în cîte-un porc gras, ajungînd în sfîrșit sub formă de carne, slănină și cîrnați, la mătusa noastră din Oradea.

La turnul din Cheresig, adulții și-au dat mîna, și apoi unul încoace, celălalt încolo – s-au îndepărtat de graniță, fiecare în satul lui.

Totul s-a pîrît atît de simplu... Iar excursia asta și acum, după cincizeci și cîțiva de ani, a rămas și va rămîne totdeauna vie în amintirea colegului. Poate ar fi bine dacă și azi oamenii s-ar apropia și ar trece atît de simplu, granița... Șt. O.

TOAMNĂ

Vara ne-a părăsit așa, de pe o zi la alta. A fost lungă, arzătoare. Nimeni, nici omul, nici animalele, nici plantele nu au suportat doar cu greu căldura amețitoare. În repetate rânduri au fost aproape 40 de grade, iar razele soarelui au pătruns sub umbra copacilor și au pîrjolit totul. Aerul a fost încărcat cu miros neobișnuit, de parcă natura ar fi prins foc: frunzele au ruginit ca arse, fructele au căzut la pămînt fără să fie coapte, porumbul a rămas chirchit și s-a opărit în tulei, iar grăunțele au rămas mice, strîmbe. Semințele de floarea-soarelui, la fel, sînt goale. Pășunile au devenit pustii, animalele nu au avut ce paște. Doar strugurii sînt frumoși și dulci ... Iar miriștile nu se pot ara, atît e de uscat

pămîntul. Agricultorii, oamenii care au grădină, nu au de ce să fie optimiști...

Iar acum toamna a sosit cu săptămîni mai de vreme.

Cocostîrcii au plecat din cuiburile lor din stradă, se pregătesc și rîndunelele: se adună pe firele electrice, se odihnesc, iar după obișnuitele antrenamente de zbor, ne părăsesc și ele.

Noaptea sînt răcoroase ca în noiembrie, în careva dimineață a fost și ceață.

Stațiunile meteorologice au prognosticat ploi, dar pînă la noi au ajuns numai cîțiva nori și cîțiva stropi de ploaie care au reușit să bată puțin praful.

E toamnă adevărată, timpul nimeni nu-l poate opri...

Șt. Oroian

Produceți biomărfuri, se merită!

La 6 aprilie 2000 s-a înființat Asociația de Biocultură a Regiunii din Sudul Cîmpiei Ungare (Biokultúra Egyesület Dél-alföldi Regionális Szervezete). Înființarea Asociației este un pas însemnat spre Comunitatea Europeană, fiindcă ea oferă un mare ajutor acelor producători agricoli, care doresc să cultive, să crească, să valorifice astfel de produse agricole care să nu fie dăunătoare și care nu conțin substanțe chimice toxice pentru organismul omenesc. În comerțul Comunității Europene, numai cu bioproduse se mai poate negocia cu succes. Ca atare, pentru producătorii agricoli din Ungaria e o mare șansă, Ungaria fiind prima țară din fostul bloc al țărilor socialiste, în care se acordă o atenție mare și sprijin susținut producției biotermice, pe cînd în celelalte foste țări socialiste încă nu s-au înființat astfel de comunități.

Asociația ajută în următoarele domenii:

- înlesnește alegerea produsului agricol sau a soiurilor optime,
- ajută în procurarea semințelor,
- oferă ajutor bănesc și asigură asistență de spe-

cialitate în producție (organizează vizite în biogrădini din Ungaria și din străinătate),

- coordonează vînzarea produselor,

- controlează și coordonează desfacerea produselor.

Ceea ce e foarte important pentru cultivatori: produsele acestea, atestate ca mărfuri biotermice, pot fi valorificate la prețuri mult mai bune decît celelalte produse agricole. Iar celălalt avantaj este că însăși familia producătoare consumă legume și fructe sănătoase, care nu conțin substanțe chimice toxice, care în mare parte provoacă tumorile canceroase.

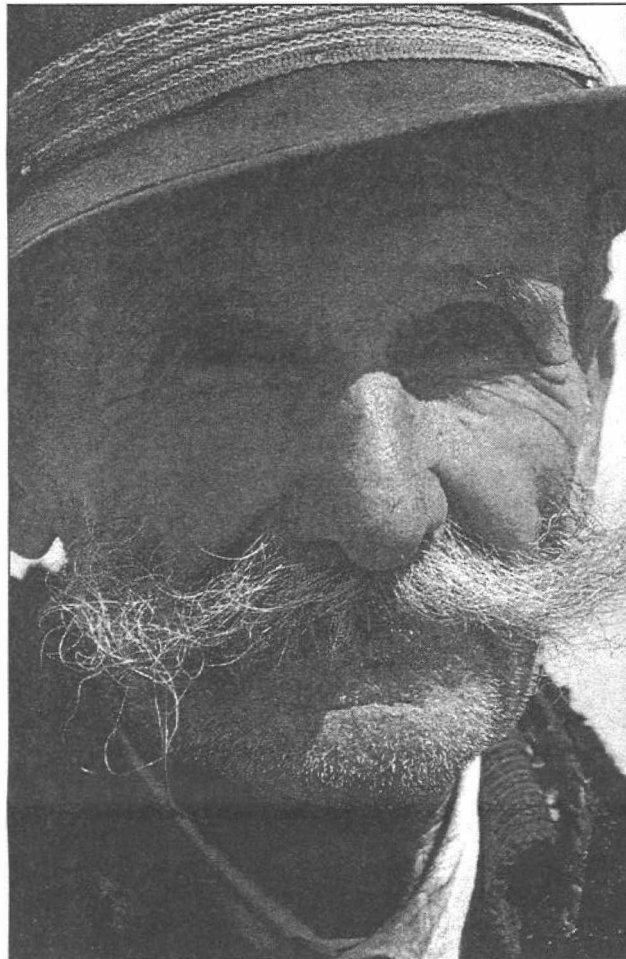
Asociația în discuție are sediul în orașul Szarvas și cuprinde de pe acum 12 grupe de producători, cu 500 de membri în județele Bichiș, Bihor, Csongrăd și Szolnok. Membrii Asociației primesc gratuit o publicație care cuprinde informațiile cele mai noi din acest domeniu din toată lumea. Președintele grupului de producători din Giula este *Faragó Lajos Tamás*, care poate fi contactat la tel: 66/461-097 și 30/9859-780.

Ioan Cozma

Cine n-are bătrîni...

Moș Dumitru e un fel de judecător fără instanță. De la Chiscani și pînă la Spiru Haret, dar și spre inima Cîmpiei, spre Viziru și Dudești, vorbele lui nu

vorbesc, dar ce roman! Căutați-l. Îl găsiți la ieșirea din Chiscani pe dreapta. Moș Dumitru nu înțelege de ce unii ne lasă în pace, nu le cere să ne iubească, mai

sînt doar ascultate, ci îți nute minte. Ca orice țaran fără proptele, a făcut armata departe de casă, la Oradea Mare, de făcea două zile și două nopți cu trenul. Îi place să spună că el a făcut armata războiului cu două dusuri, că după ce a ajuns la Cotul Donului a trebuit să se întoarcă pînă dincolo de Munții Tatra, aproape de Viena, ca să le pregătească rușilor defilarea în țara celor mai bălani cai. Din războiul ăsta al lui, că așa îi zice, s-a întors doar cu viața. N-a băgat nici în raniță, nici în buzunar nimic. Moș Dumitru are 5 clase făcute ca lumea cu multe nuiele luate la palmă, urecheli și stat în genunchi pe coji de nucă cînd încurca tabla împărțirii și patimile apostolilor. Deși mai are puțin pînă la schimbarea prefixului cu 80, zice și se jură că le face pe toate. Dacă aveți timp și vreți să vedeți un roman

iar seara pe cea de iahnie, deși de multe ori se gîndește că tatăl lor poate a tras în el și-ntr-ai lui.

Se jură că nu i-a făcut nici o propunere rușinoasă țărăncii. Pentru Moș Dumitru, țaranul nu are națiune și nici religie, țaranul se închină la cer și la glie. În Ungaria, că pînă a „curățat” Budapesta a stat vreo două săptămîni, timp în care și-a îngropat șase camarazi, dădea mîncarea morților la copiii vagabonzi din Gara Mare. Ungurii ne omorau, și noi le hrăneam copiii. Inimă proastă de român, taică, cum zice Moș Dumitru. Despre frații de dincolo de Prut spune că într-o vreme cînd noi le dădeam pîinea, ei știind rusește, le spuneau celor cu stea roșie în frunte unde ascundeam caii, deși ajunseserăm tovarăși de arme. Cu ce se întîmplă acum în Basarabia, nu-i spune Republica Moldova în rușii capului, că el știe doar de Moldova lui Ștefan cel Mare, zice că nu-i bine să te amesteci acolo unde fierbe doar apa. Sîrbilor, în schimb, le pînge de milă. Spune că englezii și americanii n-au obraz cînd se uită că în al doilea război ei au tocat 20 de divizii nemțești în Balcani și nici pe ruși să le sufle în ciorbă nu i-au lăsat pe urmă. Nemții, e normal să-și plătească polițele, dar englezii? Și mai zice moș Dumitru că românul e rău cu el, dar cu ceilalți e prost de bun, și așa se face că a ajuns la mila altora. Cînd bea, că se mai întîmplă și cîte o chestie d-asta, îl auzi cîntînd: „Cînd ai bani și o duci bine, toată lumea e cu tine / Cînd n-ai bani și o duci rău, nici ce-i neam, nu-i neamul tău”. Dar, cînd ajunge la versurile „Din bucata mea de pîine! Au hrănit un om și-un cîine / Cîinele mă recunoaște, omul nu mă mai cunoaște. / Și atunci te-ntreb pe tine, care-i om și cine-i cîine?”, vezi cum i se umezesc ochii. Și cîte n-a văzut Moș Dumitru în cei aproape 80 de ani.

Mihai Visoiu, Formula As

Muzica

Deodată au venit pe sub copaci.
Duceau cu ei o chitară
care lăsa în seară
o umbră grea, triumfiulară.

După aceea au început să cînte
și melodia a întins spre tine
brațele ei reci.

Eu mă uitam în pămînt,
în miezul pămîntului,
să te zăresc cînd ai să treci.

Melodia întindea spre tine
brațele ei feline, brațele ei reci,
și n-am simțit cînd te-a-mbrățișat
cu îmbrățișarea
pe care uneori ți-o dă înserarea,
electric și-ntucecat.

Melodia ospăta din tine
cum ospătează dintr-o pradă
o forfotă de raci.

Deodată au plecat sub copaci.
Duceau cu ei o chitară
cu o umbră grea, triumfiulară,
smulsă din seară, ruptă din seară.

Cînd mi-am întors spre tine chipul
văzui doar un schelet ce-l lustruia
nisipul.

o. draga mea, iubita mea,
femeia mea,
bine-ai venit din totdeauna.
Ți-am sărutat arcada, sternul,
osul suav ce-mpodobește mîna,
scheletul clipei străbătînd eternul...

Cîntec

Inima se vărsa printre coaste,
sufletul cădea cu fluturare.
Se țineau de inelare, mîinile noastre,
într-o veche, grea înserare.
Eu mă rugam cu un fel de cuvinte albastre.
Mă rugam astfel, mereu,
pînă se-năspreau secunde noastre.
Tu erai vulturul, tu erai ora
din care-și curmau asupra-ne zborul
secundele dîndu-se tuturor.
Astfel ne trecea viața, astfel muream,
deveneam transparenți, de gheață.
Priveliștea lumii trecea ca prin geam
prin lipsa noastră verticală de viață.

Numai păsările lovindu-se, foarte mirate,
în noi își vărsau zborul.
Eu mă rugam în cuvinte ciudate.
Tu erai piatra, tu erai norul.

NICHITA STĂNESCU OPERA POETICĂ I

Cu fiecare volum al lui Nichita Stănescu s-a produs în literatura noastră o perpetuă revoluție a limbajului poetic, în jurul cărților sale, dîndu-se o adevărată „bătălie a (neo) modernității”. Căci a face literatură autentică, a crea o poezie pură începea să echivaleze tot mai mult cu o rezistență reală, lupta pierdută în afară mutîndu-se în interiorul fiecăruia. Universul imaginar al artei rămînînd singurul „spațiu” mental liber, actul comunicării artistice se transformă în unica șansă de „evadare” ficțională din închisoarea totalitară. În imanența vidului dictaturii istorice, poezia este locul mistic al revelației (inspirației) transcendente. Arta devine sub comunism o nouă religie, unde ficțiunea este divinitatea supremă, și poetul profetul ei. Nichita Stănescu și-a construit cu luciditate o biografie în consonanță cu această Utopie a literaturii, care încerca să țină locul imaginii tot mai nefericite a unei lumi alunecînd mereu mai jos pe panta degradării umane. Într-un chip pe care l-am putea numi sacrificial, el și-a asumat un rol privilegiat în mitologia culturală a vremii: cel al Poetului care oficiază permanent ritualul pur al Poeziei ca mod esențial de a fi al său și al celorlalți. O făcea ca și cum ceilalți ar fi fost înșerați de așa ceva, iar ei, sufocați de cotidian, terorizați de istorie și lipsiți de speranțe, chiar erau. Fără de evenimente senzaționale sau de „rupturi” cu puterea, fascinantă însă în „spectacolul” ei exemplar, existența socială a lui Nichita Stănescu a devenit încet-încet o instituție, iar viața sa personală un bun public. Că nu a rupt public pactul cu regimul politic l-a costat pierderea premiului Nobel, în 1980. În schimb a rămas acel uimitor „fenomen Nichita Stănescu”, luminînd meteoric viața semenilor săi, cărora le-a dăruit și cea mai însemnată operă poetică a acestei ultime jumătăți de secol.

E mult, e puțin?

Alexandru Condeescu

Necuvintele

El a întins spre mine o frunză ca o mînă
cu degete.
Eu am întins spre el o mînă ca o frunză
cu dinți.
El a întins spre mine o ramură ca un braț.
Eu am întins spre el brațul ca o ramură
El și-a înclinat spre mine trunchiul
ca un măr.
Eu mi-am înclinat spre el umărul
ca un trunchi noduros.
Auzeam cum se-nțește seva lui bătînd
ca sîngele.
Auzea cum se încetinește sîngele meu suind
ca seva.

Eu am trecut prin el.
El a trecut prin mine.
Eu am rămas un pom singur.
El
un om singur.

Rîsu' plînsu'

Pleoapă cu dinți, cu lacrima mînjită,
sare căzută în bucate,
dovadă că nu pot trăi numai acum
sînt amintirile mele, toate...

Dovadă că nu pot vedea fără martori
e copilăria, adolescența mea,
dubînd neștiința acestei secunde
cu neștiința ei de cîndva.

Ah, rîsu' plînsu',
ah, rîsu' plînsu'
mă bufnește cînd spun
secunde vechi putrezind în secunda
de-acum.
Ah, rîsu' plînsu',
ah, rîsu' plînsu'
în ochiul lucrurilor reci
și-n dintele lor mușcător, ca și scepstrul
neinventatilor regi.

Aer de toamnă

Mă curenta privirea ta
întîmplătoare.
Frunza tristeții de pe chip
deodată mi-o smulgeai,
și stam în soare,
cu chipul nemișcat și-ndrăgostit.

Mă curenta privirea ta
întîmplătoare,
somnia cu vise mi-l smulgea.
O, și lăsa deasupra mea, în soare
doar ramuri de copaci
și păsări rotitoare.

Mă curenta privirea ta
întîmplătoare,
și totul devenea în jurul meu
amănunțit.
Și îmi părea
c-a fost așa de totdeauna,
și soarele-l uitam, pe boltă-nșepnit.

Anul 50

Fișier al colaboratorilor FOII (20)

Ioan Halász

debut jurnalistic • debut literar • diplomat

Un colaborator de valoare, pe care, din păcate, ziarul din ultimii 10-15 ani nu l-a mai recuperat, decât prin câteva sporadice intervenții, Ioan Halász (1948) [I.H., János H.] se află departe de a-și fi încheiat activitatea publicistică și literară. Ni se pare de-a dreptul enigmatică tăcerea sub care s-a retras acest autor, când vârsta și talentul îi sînt aliați favorabili pentru a da proba unui condei matur, capabil acum să iasă cu creații de substanță. O spunem în cunoștință de cauză, fiindcă în anii debutului său la ziarul românesc a scris bine, cu pasiune și vocație scriitoricească, fiind prin anul 1973, printre cele mai tinere și inovatoare talente literare, care apărea în paginile volumului antologic de atunci, *Muguri*. Cînd prin 1963-1964 paginile de tineret cuprindeau știri, reportaje scrise de elevi ai liceului (Petru Mihoc, Teodor Băican, Liviu Hotea, Doina Misaroș, Gheorghe Ardelean), proaspătul elev Ioan Halász, venit în Ungaria și înscris în clasa a II-a de liceu la Giula, a reușit foarte repede să-și depășească complexele și stările vîrstei și să iasă public în paginile Foi noastre, alături de colegii mai vechi în colaborări la periodicul românesc. Merită prețuită nu numai cuțezanța aventurii sale jurn-

nalistice de atunci, dar și tenacitatea cu care întretine același entuziasm al colaborărilor pe timpul liceului.

Debutul publicistic are loc chiar în acest an al elevului la clasa a II-a liceală, cu două materiale în același număr, o știre și un rezumat al unei conferințe. Pe marginea unei conferințe, în nr. 6 din 6 martie 1964. Anul acesta este și cel mai rodnic din prezența autorului în paginile ziarului, cu materiale din cele mai diverse. Este și anul cînd se produce și debutul literar, în prima fază cu poezie (Primăvara, nr. 7, 1 aprilie 1964), apoi cu proză scurtă, o schiță hazlie, *Geanu!* (nr. 16, 15 august 1964). În anul următor, figurează cu o altă poezie-pastel la rubrica *Din creația elevilor noștri*, confirmînd astfel un debut literar remarcabil (poezia *Vis de iarnă*, nr. 5, 1 martie 1965). Foaia noastră îl încurajează să continue colaborarea, astfel că trecerea spre proză se face prin formula poveștilor rimate, cum e excelentul text *Povestea fulgului de zăpadă*, apărut în nr. 4, 15 februarie 1966. În anul 1966 absolvă liceul, avîndu-i colegi pe Ioan Sz. Kiss, Ion Popon, Traian Cresta. Student la științele economice, care îl vor lansa în activitatea de diplomat comercial, Ioan Halász colaborează

sporadic la ziar (sub rubrica *Răvașe*, are o singură intervenție în 1967). Ultimul articol cu care mai colaborează la gazeta românească

este o cronică la un film după romanul „Balta-gul” în regia lui Mircea Mureșan (articol apărut în nr. 10, 15 mai 1970, și s e m n a t János Halász). Scrierile publicistice ale lui Ioan Halász se încadrează în zona reportajelor culturale, fie din oraș, fie de la cămin sau școală, din care amintim cel despre balul liceenilor (Prezentarea „balicilor” la liceul din Giula, nr. 19, 1 oct. 1965). Din anul 1970 intervine retragerea lui Ioan Halász de la colaborarea la Foaie. Tăcerea i-a fost prilenică,

fiindcă proza scurtă pe care o scrie pare să aducă un suflu nou în stilul tradițional practicat de nuvela lui Ilie Ivănuș. Așa se face că în 1973 este prezent în antologia *Muguri* cu câteva texte noi, îndrăznețe prin gestul de frondă față de colegii celeilalte generații. Textul *Halucinații cosmice*, în care muzica lui Ceaikovski se prelungește în muzica cosmică și construiește profilul unui cosmonaut proiectat în domeniul fantastului psihanalist, demonstrează opțiunea autorului pentru un gen de scrieri. *Drepte paralele* este parabola unei frumoase povești de iubire, în vreme ce *Libertate devine poezia libertății* ca o povară a existenței noastre: „Sînt liber. Gîndesc și fac ce vreau. M-am debarasat de tot ce m-ar îngîrădi. Și primul gînd formulat în condițiile libertății absolute îmi spune că e trist și fără rost să merg singur pe cărare”.

Două provocări de-ale lui Vasile Roxin, una într-un interviu luat în 1990, alta o întoarcere la anii giulani (Amintiri din Giula, 1992) îl surprind pe Ioan Halász în ipostaza de diplomat comercial. Plutește în aceste interviuri vremea unor calde amintiri, luminate de inteligență și multă poezie. Poate că fișa noastră de lectură a producției sale jurnalistice și literare de la ziarul românesc să-l readucă pe Ioan Halász la pasiunea anilor din urmă. Are suficiente disponibilități să îmbogățească zestrea culturală a ziarului nostru semicentenar. Va putea provoca și un impuls pentru tinerii liceeni giulani, dîndu-le starea de grație și pasiune a scrisului la ziar, ca în anii săi din urmă.

Cornel Munteanu

Din fișele următoare: *Petru Cîmpian* (21), *Tiberiu Iuhas* (22) și încă alții.

Prezentarea „balicilor” la liceul din Gyula

Într-una din după-mesele trecute la căminul „I. C. Frimu” din Gyula a avut loc tradiționala prezentare a „balicilor” (elevii din cl. I de liceu) în cadrul unei întruniri prietenești. În numele clasei „bătrîn” Aurel Fazekas — „bătrîn” — a adresat un salut cald tinerilor colegi, apoi a urmat auto-prezentarea „balicilor” care a provocat mult haz în rîndurile celor prezenți. La acordurile primului dans — al bătrînului vals — a pîșit pe pachet prima pereche: Ioan Bata cl. a IV-a și Maria Rethelyi cl. I, iar în urma lor, altele și altele.

În caldă atmosferă a balului am reușit să stau de vorbă cu citiva dintre „navici”. Gheorghe Asztrám — unul dintre veterani elevi ai școlii și căminului. Numele lui ne e cunoscut alit nouă citi și cititorilor „Foi Noastre”. El și alții doi fusti colegi: Gheorghe Cefan și Barna Netea s-au reîntors aici de osta-dată ca liceeni.

Din păcate n-am reușit la școala tehnică de industrie constructoare de mașini — înțepe vechiul nostru prieten. Abia două puncte m-au despărțit de norma de admisie. Dar nici nu mai regret! Parcă m-am întors din nou acasă, cînd am intrat pe poarta școlii. Gheorghe a absolvit școala generală cu cea mai bună medie și promite să fie unul din cei mai buni elevi și în viitor.

Parcă că ne-am reîntors numai trei, dar desigur ne vom împrieteni în curînd cu noii colegi. Li place în clasa I, sînt multe fete simpatice, băieți puțini, dar buni sportivi. Maria Rethelyi a absolvit școala generală cu media 5 și ambiționează să nu se dea mai jos aici la liceu.

— Îmi place foarte mult aici la cămin, sînt mulți colegi simpatici și gata să mă ajute. Aș vrea să învăț cit mai bine, cit mai mult, ca să pot intra

după liceu la Facultatea de Farmaceutică.

Viltoarea farmacistă se simte foarte bine la cămin, balul de astăzi seară o înecă în mod deosebit. Își cere seuze zîmbind, e chemată să danseze.

Dar iată că lingă mine se află un alt „balic” un băiat bine legat și simpatic, Ioan Monoc din Kőröszakál. (După cum aflui mai tîrziu, e foarte bun fotbalist).

— Mîncarea e cea care mă surprinde cel mai plăcut. Sînt mare mîncăcios. Dacă s-ar putea însă ceva mai deverser cu masa de prînz? — înghite un nod.

Rînîntelea a jucat fotbal, înă din prima zi și speră că va participa în echipe sportive a școlii. A absolvit cu media 4, dar se cam teme de limba rusă...

— Eu învăț cu voce tare — intervine Pavel Ardelean de la Pusztasatlaka — și-mi va fi greu la început, nici la cămin.

Pavel a absolvit cu media 4,8 și vrea să devină și el farmacist, ca și Maria. Băiat tăcut din fire, Pavel vorbește puțin, dar e deajuns să înțeleagă că-i place foarte mult aici.

Ultimul care-mi atrage atenția e Nicolae Vid din Battonya. Cu o alură de smecher, Miki îmi povestește rîzînd impresiile pînelor zile. Nici la el nu încapă discuția — se simte bine. A absolvit cu media 3,8 și dorește să se mențină.

Răsună muzica, perechile se învîrtesc. „Balicii” nu mai sînt emoționați ca la începutul serii. Acum sînt și ei de-aici casei.

IOAN HALÁSZ
elev

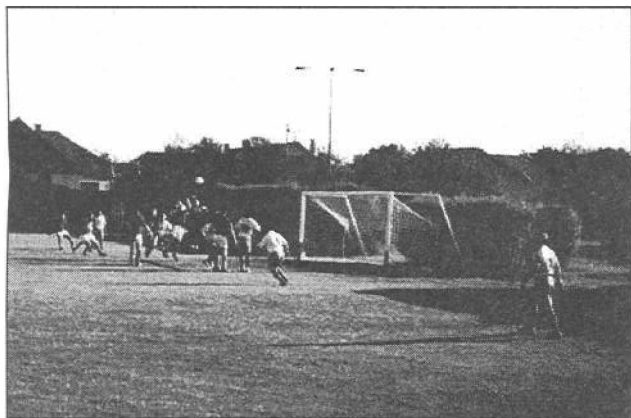

La Muzeul „János Toronyai” din Hódmezővásárhely a fost inaugurată o expoziție de artă plastică pe țară din creația elevilor. Aceste minunate opere de artă au fost făcute de elevii mat-tuturului de liceeni nr. 304 din Ajka

Un derby mult așteptat

Echipele de fotbal ale Bătăniei și Micherechiului s-au întâlnit ultima dată în primăvara anului 1988. Rezultatul de atunci (6-0 pentru Bătănia) a lăsat impresia că cei din Mi-

iești o formație la nivel județean. Oricum la Bătănia am văzut două echipe de primă linie din această treaptă a fotbalului de amatori, două echipe care cu siguranță vor mai

cherechi abia așteaptă „răzbu-narea”. Trebuia să aibă 2 ani de răbdare, după ce Bătănia mai mult din cauza lipsei de bani și-a terminat incursiunea și a fost retrogradată din a treia divizie națională. Așadar, ambele echipe stau din nou laolaltă în prima clasă a județului Bichiș. Micherechiul a început un sezon promițător, cu 12 puncte acumulate în 5 etape, iar Bătănia, parcă nu s-ar fi trezit din șocul retrogradării, a avut o evoluție mediocră cu o înfrângere, trei egaluri și numai o singură victorie. Dar probabil că sintem prea la începutul sezonului de toamnă, deoarece pe teren nu s-a oglindit defel diferența locurilor ocupate pe tabelă. Echipa gazdelor a luat inițiativa din primele momente, dar micherechenii pînă în minutul 70 au reușit să facă față atacurilor insistente ale bătăniienilor. Dar din acest moment, după un șut reușit lansat de Putnoki, gazdele s-au dezlănțuit și în numai 7 minute au decis soarta celor 3 puncte, marcînd încă două goluri de frumusețe excepțională, după care chiarși suporterii din Micherechi au aplaudat. Spre finalul meciului jucătorii din Micherechi au mai prins putere pentru un singur gol, realizat de atacantul Magyar din România. Se pare că în această partidă formația veche din Bătănia s-a simțit în plină formă, sesizînd împreună cu publicul că anii buni petrecuți împreună n-au trecut fără urmă: au prezentat un joc conștient, ca o mașină bine pusă la punct. La Micherechi s-a văzut că „taraful” se compune din „muzicanți” buni, dar nu prea se găsește tonul comun. Unii dintre suporterii au reclamat că prea puțini sînt cei din loc în echipă (doi sau trei), iar cu „legionari” nu merită să constru-

rezerva și alte bucurii suporterilor lor.

Ștefan Crăsta

Bătănia-Micherechi 3 - 1
Bătănia, cca. 400 de spectatori
Goluri: Putnoki (min.70)
Kovács (min.72)
Bíró (min.77)
Magyar (min.80)

„Schumi” din nou pe prima treaptă

După antrenamentul de sîmbătă, germanul Michael Schumacher și coechipierul său brazilianul Rubens Barrichello a putut să pomească de la linia 1-2 de start, la cea de-a 51-a competiție a CM de Formula 1, organizată la Monza (Italia). După ei a urmat Häkkinen și Villeneuve, pe locul 3-4. Coulthard și Trulli au pomic de la linia 5-6.

Startul a reușit foarte bine, Michael Schumacher a rămas pe poziția 1, iar Häkkinen l-a depășit pe Barrichello. Încă în prima rundă a urmat un accident enorm: mai înfii Irvine a deraiat, fiind nevoit să părăsească terenul, apoi Frentzen (de pe locul 8) l-a ciocnit din spate pe Trulli, coechipierul său (Jordan Mugen Honda). Din clipa aceasta a început șirul carambolajelor în masă: Pedro De la Rosa a sosit din spate (locul 10.) și a săltat în aer peste rămășițele prăpădite ale mașinii lui Frentzen, Trulli și Coulthard și s-a prăbușit în fine pe mașina lui Barrichello.... Scîrțituri.... pocnete.... defonții.... obiecte zburătoare neidentificate.... spaimă și groază. Iar bilanțul tragic la acest carambolaj: un pompier italian accidentat mortal!

Din cauza accidentului, „uriașele” rămase în concurs au fost nevoite să circule 11 runde la rînd conduse de Safety Car. Așa că numai la începutul rundei a 12-a a continuat competiția în ordinea următoare: 1. Michael Schumacher, 2. Häkkinen, 3. Villeneuve, 4. Ralf Sch., 5. Fisichella, 6. Button.

„Tifozi” (suporterii de la Ferrari) au sărutat asfaltul de bucurie, că Ferrari a cîștigat pentru a 13-oară la Monza. Dacă la începutul cursei Button nu a fost atent și cît pe aci să-l ciocnească pe Ralf Schumacher din spate, mai apoi a părăsit circuitul, fiind obligat să se retragă în boxă. În runda a 15-a s-a aprins mașina lui Villeneuve. În runda 16, Hildfeld se răsucește cu mașina și cade din concurs. Zonta prinde ritmul concursului mai bine și depășește un șir de concurenți. Cea mai frumoasă a fost depășirea lui Verstappen. Fisichella (pe locul 3.) a fost nevoit să schimbe cauciucurile și să alimenteze, dar numai după 49 de secunde a reușit să intre din nou în concurs (cu ajutorul mecanicilor). Pînă la sfîrșit, competiția a fost foarte emoționantă, cu multe momente încordate, dramatice, chiar tragice.

Finala competiției F1 de la Monza 2000:

1. Michael Schumacher timp: 1:27:31,638, viteza medie: 210, 286 km/h, 306, 764 km în total, 2. Häkkinen, 3. Ralf Schumacher, 4. Verstappen, 5. Wurz, 6. Zonta.

MIC

Liceul de Gimnastică din Deva este cuibul olimpicilor de gimnastică

Cînd am aflat că gimnastele „gigantice” ale României „cresc” în Deva, la Liceul de Gimnastică, mi-am zis că trebuie să vizitez în orice caz acest loc, locul de unde a pornit Nadia Comăneci, Teodora Ungureanu și Cristina Titu. Pornind la Deva, am crezut că oamenii, profesorii și antrenorii care lucrează acolo se comportă arogant cu un om ca mine... Am greșit!...

Cînd am sosit, directorul adjunct Vasile Valise m-a așteptat în fața școlii (unde erau afișate fotografiile uriașe ale Nadiei și ale Teodorei) și m-a poftit să intru. Cu mare plăcere m-a prezentat colegilor săi și le-a explicat de unde am venit și ce m-a adus la ei. În biroul său, pe masă ne-a așteptat răcoritoarea și cafeaua. Cînd domnul Valise m-a văzut, cît sînt de surprins, mi-a zis numai atîta: „Noi îi așteptăm cu mult drag pe cei din neamul nostru.”

Discuția am purtat-o de parcă ne-am fi cunoscut de cînd lumea.

gimnastică, performanță și pregătire.

- Aceasta este - pe scurt - activitatea și munca pe care o facem. Dar avem și lot aerobic, unde sîntem tot Campioni Naționali la categoria 15-18 ani, și tot pe locul I, la categoria 18 ani. Mai avem o grupă de performanță în clasa a 10-a, 11-

Oră de gimnastică artistică a categoriei de 10 ani

a înființat școala aceasta, de la noi a pornit cariera sportivă a unor „vedete”, precum Nadia Comăneci, Teodora Ungureanu și Cristina Titu. Dar și în continuare am avut o serie întreagă de campioane mondiale și olimpice. Noi avem aici internat, așadar cazare pentru 300 de tineri talentați de la grădiniță pînă la lotul olimpic. Mesele copiilor sînt diversificate pe 5 categorii calorice, dintr-o alocăție foarte mică. Liceul Sportiv Deva se bazează pe secția de gimnastică (sărituri, paralele, bîmă și solul), tinerii avînd săptămînal următoarele criterii:

- grădiniță: 8 ore de antrenament
 - clasa întâi: 8 ore de antrenament
 - clasa a 2-a: 8 ore antrenament în cadrul Clubului Sportiv „Cetate” + 12 ore antrenament avansat
 - clasa a 3-a/A: 8 ore antrenament + 18 ore performanță
 - clasa a 3-a/B: 8 ore antrenament + 12 ore performanță.
- Începînd din clasa a 4-a pînă la clasa a 8-a, copiii au săptămînal cîte 18+8 ore de

a, 12-a, cu cîte 14 ore de gimnastică și 14 ore de antrenament. Munca aceasta imensă o desfășoară 15 antrenori de gimnastică și 4 meșteri aerobici. Elevele de perspectivă ale liceului, care fac parte din loturile naționale de seniori și juniori chiar și lotul olimpic sînt foarte talentate și le-aș înșira pe nume: Oana Petrovski, Petronela Vasiiu, Dora Sava, Lidia Roșca, Andreea Tinu, Oana Rîmescu, Roxana Bechionu, Corina Bucurean, Liza Apostola, Ioana Roncea, Alexandra Huci. Deci, avem peste 14 eleve excepționale în diferite loturi. Sîntem convinși că la următoarele Jocuri Olimpice, ele vor avea serioase șanse să cîștige cele mai strălucitoare medalii.

Aici aș vrea să mai menționez că ne-am angajat să pregătim și să dezvoltăm și perspectivele unor românce talentate din Ungaria, firește după o selecție prealabilă. Vă promit că din fetele pe care le aduceți aici facem campioane ale Ungariei...

Despre asta va decide viitorul... MIC

Ultimele rezultate ale echipelor noastre de fotbal

Campionat național, divizia I.	
Martîu-Giula 1-4	
Campionat județean, Bichiș, divizia I.	
Bătănia-Micherechi 3-1	
Campionat județean, Bichiș, divizia II.	
Kaszaper-Aletea 3-1	
Campionat județean, Bichiș, divizia III.	
Leucushaz-Kardos-Örnénykút 5-0	
Chitghaz-Ciorvaș II. 1-3	
Campionat județean, Bihor, divizia I.	
Hajdúböszörmény-Leta Mare 1-1	
Jaca-Tetellen 8-2	
Campionat județean, Bihor divizia III.	
Földes-Săcal 1-1	
Săp-Pocei 7-4	

Următoarele meciuri de fotbal

16 septembrie (sîmbătă)	
Vareu-Bătănia	16.00
Ciorvaș II-Leucushaz	16.00
17 septembrie (duminică)	
Ciorvaș Sk-Giula	16.00
Micherechi-Szarvas	16.00
Aletea-Orosházi Rákóczi	16.00
Nyíradony-Jaca	15.00
Leta Mare-Vámospércs	15.00
Săcal-Săp	15.00
Pocei-Bihartorda	15.00

ROMÂNIA

Luni, 18 septembrie

6.00 Telematinal 9.50 Jocurile Olimpice Sydney 2000 12.45 Recital 13.00 Jurnal 13.15 Ciber-Fan 13.30 Pro Patria 14.30 Serial. Orice e posibil 15.00 Cronica. Magazin social-politic în limba maghiară 16.30 Serial. Să vezi și să nu crezi! 16.55 Corect 17.05 Seniorii cetății 17.30 Jocurile Olimpice Sydney 2000 19.00 Jurnal 19.30 Jocurile Olimpice Sydney 2000 19.45 Iartă-mă! 20.35 Serial. Șapte zile 22.10 Jurnalul de noapte 22.25 Studioul Olimpic SYDNEY 2000.

Marti, 19 septembrie

6.00 Telematinal 7.15 Jocurile Olimpice Sydney 2000 13.15 Jurnal 13.30 Ciber-Fan. Orice e posibil 13.40 Iartă-mă! 14.30 Serial. Orice e posibil 15.00 Puncte cardinale 15.30 Cronica 16.30 Serial. Să vezi și să nu crezi! 16.55 Corect! 17.05 Pentru Dv. Doamnă! 17.30 Jocurile Olimpice Sydney 2000 19.00 Jurnal 19.30 Jocurile Olimpice Sydney 2000 19.45 Serial. Martorul tăcut 21.15 În flagrant 21.45 Jurnalul de noapte 22.00 Jocurile Olimpice Sydney 2000 23.30 Serial. Blossom.

Miercuri, 20 septembrie

6.00 Telematinal 9.15 TVR Cluj-Napoca 9.55 Jocurile Olimpice Sydney 2000 14.10 TVR Craiova 14.30 Serial. Orice e posibil 15.00 Panorama 16.30 Serial. Să vezi și să nu crezi! 16.55 Corect! 17.05 Impas în doi 17.30 Jocurile Olimpice Sydney 2000 19.00 Jurnal 19.30 Jocurile Olimpice Sydney 2000 19.45 România încotro? 20.45 Recurs la morală 21.35 Amprente 21.45 Jurnalul de noapte 22.00 Studioul Olimpic Sydney 2000. 23.30 Lumea dansului.

Joi, 21 septembrie

6.00 Telematinal 7.25 Jocurile Olimpice Sydney 2000 13.00 Jurnal 13.15 Ciber-Fan 13.30 Recurs la morală 14.20 Amprente 14.30 Serial. Orice e posibil 15.00 Conviețuiri 16.30 Serial. Să vezi și să nu crezi! 16.55 Corect! 17.05 Medicina pentru toți 17.30 Jocurile Olimpice Sydney 2000. 19.00 Jurnal 19.30 Jocurile Olimpice Sydney 2000. 19.45 Teatrul Național de Televiziune prezintă: Căsătorie imposibilă 19.00 Jurnal 19.35 Sport 19.45 Serial. Justiție militară 20.35 România încotro? 21.35 Teatrul Național de Televiziune prezintă: Poveste imorală 20.45 Cu ochii în patru 21.30 Reflecții Rubere 21.45 Jurnalul de noapte 22.00 Studioul Olimpic Sydney 2000.

Vineri, 22 septembrie

6.00 Telematinal 8.15 TVR Craiova 8.55 Jocurile Olimpice Sydney 2000. 13.30 O vedetă...populară 14.30 Serial. Orice e posibil 15.00 Tribuna partidelor parlamentare 15.30 De la Est la Vest 16.00 Fotbal: FC. Argeș – Rocar 18.00 Jocurile Olimpice Sydney 2000 19.00 Jurnal 19.30 Jocurile Olimpice Sydney 2000 19.45 Ploaia de stele 21.15 Garantat 100% 21.45 Jurnalul de noapte. 22.00 Jocurile Olimpice Sydney 2000.

Sâmbătă, 23 septembrie

6.00 Jocurile Olimpice Sydney 2000 14.00 Arca Marinei 15.00 Teleenciclopedia 16.00 Trupa de șoc 16.40 Serial. Justițiarul 17.30 Jocurile Olimpice Sydney 2000 19.00 Jurnal 19.20 Jocurile Olimpice Sydney 2000 19.30 Surprize, surprize... 21.30 Serial. Ai vrea tu 21.55 Jurnalul de noapte 22.00 Serial. Niciodată nu e prea târziu 22.50 Jocurile Olimpice Sydney 2000.

Duminică, 24 septembrie

6.00 Jocurile Olimpice Sydney 2000 13.00 Jurnalul de prânz 13.10 Național TV Bingo Liberty 16.00 Fotbal: F.C.M. Bacău – Dinamo 18.00 Jocurile Olimpice Sydney 2000 19.00 Jurnal 19.20 Jocurile Olimpice Sydney 2000 19.30 Concert extraordinar Chris de Burgh la București 20.15 Film. Prea mult! 22.20 Jurnalul de noapte 22.25 Jocurile Olimpice Sydney 2000. 23.00 Pop Stars 2000.

TVR

Luni, 18 septembrie

7.30 Olimpiada – Sydney 2000 9.00 Documentar (R) 10.00 Serial de călătorii (R) 11.00 Desene animate 11.25 Serial. Domnișoara Andrea 12.15 Serial. Blankenese 13.05 D'ale lu' Mitica (R) 13.35 Olimpiada – Sydney 2000 16.45 Obsesia vitezei 17.30 Telegiurnal TVR 2 18.00 Serial. Mare schimbătoare 19.00 Sydney – 2000 21.40 Știri 21.45 Film. Impact final 23.25 Știri bancare și bursiere 23.30 TVM Mesager.

Marti, 19 septembrie

6.00 Serial (R). Obsesia 7.30 Serial (R). Domnișoara Andrea 8.20 Ferma (R) 9.20 Orizont spiritual 9.50 Un popas pe săptămână (R) 10.05 Serial de călătorii (R) 11.00 Desene animate 11.25 Serial. Domnișoara Andrea 12.15 Serial. Blankenese 13.05 Tribuna partidelor parlamentare 13.35 Televiziunea dragostea mea! (R) 14.30 Olimpiada – Sydney 2000 17.30 Telegiurnal TVR 2 18.00 Serial. Mare schimbătoare 19.00 Olimpiada – Sydney 2000 21.40 Știri 21.45 Film. Pentru o cauză dreaptă 23.20 Știri bancare și bursiere 23.25 TVM Mesager.

Miercuri, 20 septembrie

6.00 Serial. Obsesia 7.30 Olimpiada – Sydney 2000 8.55 Grădina lui Cupidon (R) 10.10 Documente culturale 11.05 Desene animate 11.25 Serial. Domnișoara Andrea 12.15 Serial. Calea regelui 13.05 Tribuna partidelor parlamentare 13.35 Olimpiada – Sydney 2000 15.00 Știri 15.05 Puls 2000 (R) 15.50 Serial de călătorii 16.45 Mil și istorie 17.30 Telegiurnal TVR 2 18.00 Serial. Mare schimbătoare 19.00 Olimpiada – Sydney 2000 21.40 Știri 21.45 Film. Eroul de la miezul nopții 23.15 Știri bancare și bursiere 23.20 TVM Mesager.

Joi, 21 septembrie

6.00 Serial. Obsesia 7.30 Olimpiada – Sydney 2000 9.10 Documentar (R) 10.05 Un secol de cinema (R) 10.50 Desene animate 11.25 Serial. Domnișoara Andrea 12.15 Serial. Calea regelui 13.10 Film. Bimilionarul 14.35 Olimpiada – Sydney 2000 17.30 Telegiurnal TVR 2 18.00 Serial. Mare schimbătoare 19.00 Olimpiada – Sydney 2000 21.40 Știri 21.45 Film. Frontiere de oțel 23.25 Știri bancare și bursiere 23.30 TVM Mesager.

Vineri, 22 septembrie

6.00 Serial. Obsesia 7.30 Olimpiada – Sydney 2000 9.00 Tradiții 9.30 Documentar 10.00 Virtuozii ai instrumentelor populare 10.15 Start Rec (R) 11.00 Desene animate 11.25 Serial. Domnișoara Andrea 12.15 Olimpiada – Sydney 2000 14.00 Retrospectiva premiilor APTV – 1996 15.00 Știri 15.05 Vedete în concert 16.00 Olimpiada – Sydney 2000 17.30 Telegiurnal TVR 2 18.00 Serial. Mare schimbătoare 19.00 Olimpiada – Sydney 2000 21.40 Știri 21.45 Film. Născut în America 23.25 Știri bancare și bursiere 23.30 TVM Mesager.

Sâmbătă, 23 septembrie

6.00 Serial. Obsesia 7.30 Serial (R). Domnișoara Andrea 8.25 Osia lumii 8.55 Adevărate povești hollywoodiene (R) 9.45 Film. Supa cu ierburii sălbatice 11.15 Documentar 12.10 Olimpiada – Sydney 2000 14.00 Atlas 14.30 Olimpiada – Sydney 2000 17.30 Telegiurnal TVR 2 17.40 D'ale lu' Mitica 18.10 Serial. Mare schimbătoare 19.05 Olimpiada – Sydney 2000 21.45 Film. Întoarcerea acasă 23.20 TVM Mesager.

Duminică, 24 septembrie

6.00 Serial. Obsesia 7.30 Serial (R). Domnișoara Andrea 8.25 Orizont spiritual 9.00 Ferma 10.00 Un popas pe săptămână 10.15 Documentar 11.10 Arca lui Noe 11.40 Arta apărării 12.10 Documentar 12.20 Desene animate 13.15 Documentar 13.25 Serial de călătorii 14.30 Olimpiada – Sydney 2000 17.30 Telegiurnal TVR2 17.40 Medalion de interpret 18.10 Serial. Mare schimbătoare 19.05 Olimpiada – Sydney 2000 21.40 Știri 21.45 Film. Unchiul meu extraterestru 23.10 TVR Mesager.

ProTV Internațional este transmis pe satelitul HOT BIRD 3, situat la 13 grade Est, putând fi recepționat cu orice receptor digital local situat pe frecvența 12198.08 MHz. În România, acest program este transmis NECODAT între orele 00.00 – 10.00 (ora României).

Luni, 18 septembrie

21.00 Știrile ProTV 22.00 Chestiunea zilei pe scurt 22.10 Chestiunea zilei 23.50 Revista presei cu Neculai Constantin Munteanu 24.00 Știrile ProTV 0.10 Profit 0.15 P@oezia 0.20 Reforma la români 0.50 Urmărire generală 1.15 Acasă la bunica 1.30 Viața bate filmul 2.15 Fotbal Divizia A – Rezumat 3.00 Știrile ProTV – Știrile despre viață pur și simplu 3.30 Știrile de Acasă 4.00 Bună dimineața, ProTV e al tău!

Marti, 19 septembrie

21.00 Știrile ProTV 22.00 Chestiunea zilei pe scurt 22.10 Chestiunea zilei 23.50 Revista presei cu Neculai Constantin Munteanu 24.00 Știrile ProTV 0.10 Profit 0.15 P@oezia 0.20 Profesiunea mea, Cultura 1.15 Acasă la bunica 1.30 Viața bate filmul 2.15 Acasă la români 2.30 Apropo.ro 3.00 Știrile ProTV 3.30 Știrile de Acasă 4.00 Bună dimineața, ProTV e al tău!

Miercuri, 20 septembrie

21.00 Știrile ProTV 22.00 Chestiunea zilei pe scurt 22.10 Chestiunea zilei 23.50 Revista presei cu Neculai Constantin Munteanu 24.00 Știrile ProTV 0.10 Profit 0.15 P@oezia 0.20 Profecții despre trecut 1.15 Acasă la bunica 1.30 Viața bate filmul 2.15 Acasă la români 2.30 Doctorul casei 3.00 Știrile ProTV 3.30 Știrile de Acasă 4.00 Bună dimineața, ProTV e al tău!

Joi, 21 septembrie

21.00 Știrile ProTV 22.00 Chestiunea zilei pe scurt 22.10 Chestiunea zilei 23.50 Revista presei cu Neculai Constantin Munteanu 24.00 Știrile ProTV 0.10 Profit 0.15 P@oezia 0.20 Acasă cu Ruxandra Săraru 1.15 Acasă la bunica 1.30 Viața bate filmul 2.15 Acasă la români 2.30 Profashion 3.00 Știrile ProTV 3.30 Știrile de Acasă 4.00 Bună dimineața, ProTV e al tău!

Vineri, 22 septembrie

21.00 Știrile ProTV 22.00 Chestiunea zilei pe scurt 22.10 Chestiunea zilei 23.50 Revista presei cu Neculai Constantin Munteanu 24.00 Știrile ProTV 0.10 Profit 0.15 P@oezia 0.20 Reforma la români 0.50 Urmărire generală 1.15 Acasă la bunica 1.30 Acasă la români 2.30 la-mă acasă 3.00 Știrile ProTV 3.30 Știrile de Acasă 4.00 Bună dimineața, ProTV e al tău!

Sâmbătă, 23 septembrie

21.00 Știrile ProTV 21.30 Fotbal 23.00 Acasă la români 0.30 Retrospectivă – Chestiunea Zilei 1.00 Profashion 1.30 la-mă Acasă 2.00 Acasă cu Ruxandra Săraru 3.00 Echipa mobilă 3.30 Steaua ta norocoasă 5.30 Retrospectiva P@oezia 6.00 Profesiunea mea, Cultura.

Duminică, 24 septembrie

21.00 Știrile ProTV 21.30 Concert extraordinar al Colegiului Pro 22.30 Procesul Etapei 24.00 Echipa mobilă 0.30 Vacanța Mare 1.30 Acasă la români 2.30 Doctorul casei 3.00 Superbracadabra 4.30 Apropo.ro 5.00 Echipa mobilă 5.30 Promotor 6.00 Profecții despre trecut.

FM 92,1 MHz STEREO RADIO VOCEA EVANGHELIEI ORADEA

3700 Oradea Str. Cuza Vodă nr. 85.

Tel. 59-430552, Fax: 59-427372

E-mail: inbox@rve.net

– muzică – știri locale și BBC – emisiuni

pentru orice vîrstă

Ascultăți RVE non stop și pe Internet la:

<http://www.rve.net>

TRANS WORLD RADIO – ROMÂNIA

(Radio Vocea Evangheliei pentru Europa)

AM 1548 KHz zilnic, ora 21.15–21.45

SW 31 și 49 m – vineri: 18.30–18.45 – sîmbătă:

18.00–18.45 – duminică: 18.30–18.45

ÎN LIMBA MATERNĂ emisiune radiofonică în limba română

18 SEPTEMBRIE, LUNI (redactor: Petru Cîmpian) 10.30 Introducere, cuprins 10.35 Știri și informații, date meteo 10.45 Evenimente calendaristice 10.50 Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.00 Montaj de muzică populară – redactor: Gelu Stan din Timișoara 11.30 Buletin informativ, date meteo 11.40 Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.55 Încheiere.

19 SEPTEMBRIE, MARTI (redactor: Iulia Kaupert) 10.30 Introducere, cuprins 10.35 Știri și informații, date meteo 10.40 Evenimente calendaristice 10.45 Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 10.30 Buletin informativ, date meteo 10.45 Engleza pe înțelesul tuturor – curs de limbă engleză 11.55 Știrile zilei pe scurt, încheiere.

20 SEPTEMBRIE, MIERCURI (redactor: Adam Bauer) 10.30 Introducere, cuprins 10.35 Știri și informații, date meteo 10.45 Evenimente calendaristice 10.50 Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.30 Buletin de știri, date meteo 11.40 Sport – rubrica lui Adam Bauer 11.53 Avanspremiera „Ecranul nostru” 11.55 Știrile zilei pe scurt, încheiere.

21 SEPTEMBRIE, JOI (redactor: Iulia Kaupert) 10.30 Introducere, cuprins 10.35 Știri și informații, date meteo 10.45 Evenimente calendaristice 11.00 „Cuvinte potrivite” – emisiune dialog de cultivare a limbii române 11.15 Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.30 Buletin de știri, date meteo 11.45 Nota săptămânii de Edda Illyés 11.55 Știrile zilei pe scurt, încheiere.

22 SEPTEMBRIE, VINERI (redactor: Eva Iova) 10.30 Introducere, cuprins 10.35 Știri și informații, date meteo 10.45 Evenimente calendaristice 11.50 Revista presei „Foia românească” 11.52 Avanspremiera „Ecranul nostru” 11.55 Ce e nou la liceul Bălcescu din Giula? – relatează Andreea Gurzău 11.00 Magazinul „Lumea Femalor” 11.30 Buletin de știri, date meteo 11.40 Actualități la români din Banatul Sîrbesc – relatează Cornel Mala din Virșel 11.50 Știri și curiozități din România – relatează Simona Pefe din Timișoara 11.55 Știrile zilei pe scurt, încheiere.

23 SEPTEMBRIE, SÂMBĂTĂ (redactor: Petru Cîmpian) 14.30 Introducere, cuprins, evenimente calendaristice 14.40 Programul bisericilor ortodoxe și al adunărilor baptiste 14.45 Party Time – magazin de muzică ușoară 15.00 „Pe undele Europei” – magazin euroregional 15.58 Încheiere.

24 SEPTEMBRIE, DUMINICĂ (redactor: Petru Cîmpian) 14.30 Introducere, cuprins, evenimente calendaristice 14.40–15.30 Retrospectiva săptămânii (spicuri din interviurile și reportajele difuzate pe parcursul săptămînii) 15.30 Emisiune religioasă ortodoxă 15.55 Încheiere.

(Nu răspundem pentru eventualele modificări în programele radio!)

În fiecare seară, între orele 19.00–19.30 se prezintă emisiunea românească, difuzată pe țară. Sumarul acesteia este compus din actualitățile zilei și reportaje, interviuri din viața comunității noastre, respectiv relații din viața școlilor românești. Emisiunea de seară, difuzată pe țară, pe lângă frecvențele de 66,29 MHz și 66,14 MHz, poate fi ascultată și pe undele occidentale, pe frecvențele locale ale studiourilor regionale.

Radio Calypso, Budapesta 873 kHz, Radio Debrețin 91,4 MHz, Radio Seghedin 93,1 MHz

Ecranul nostru

**20 septembrie 2000 (m1 ora 13.25)
Reluare: 23 septembrie 2000 (m2 ora 10.40)**

Conținutul prevăzut al programului din săptămîna viitoare:

Magazinul realizat pentru comunitatea română din Ungaria de această dată, din cauza transmisiunilor directe de la Jocurile Olimpice de la Sydney, se va difuza mai tîrziu de ora obișnuită. Acesta va fi consacrat în întregime unui eveniment de adevărată ranitate. Secvențele concertului de la Giula al taragotistului Dumitru Fărcaș, vor fi aduse și în casele dumneavoastră prin intermediul „Ecranului nostru”. Deci, și de această dată, va merita să vă așezați în fața micilor ecrane, pentru că o să puteți urmări melodii românești în interpretarea unui artist cu un renume mondial.

Realizator: Aurel Becan

UN ROMÂN LA SYDNEY

Putini sînt acei români din Ungaria, care au avut posibilitatea să ajungă în țara cangurilor. În aceste zile, Australia stă în centrul atenției lumii întregi, mai ales orașul Sydney, capitala sportului în anul 2000. Cu ocazia deschiderii Jocurilor Olimpice, la 15 septembrie, dorim să vă prezentăm un interviu cu un român din Giula, care acum doi ani a petrecut 14 zile în Australia. Dr. Ioan Ciotea, medic la spitalul Județean din Giula, președintele Uniunii Culturale a Românilor din Ungaria a participat în Sydney la un congres al chirurgilor de umăr și bineînțeles, s-a străduit să descopere cît mai mult din istoria și cultura acestui continent îndepărtat.

- N-am crezut niciodată să ajung în Australia. Cred că am fost foarte norocos cînd am cîștigat la un concurs, lansat pentru medicii chirurși de umăr, să-mi prezint două lucrări la congresul internațional de la Sydney. Am fost circa 400 de participanți din întreaga lume.

- Cine v-a finanțat drumul? Spitalul v-a ajutat în realizarea acestui proiect?

- Nu. Nici spitalul din Giula nu este într-o situație financiară mai bună, decît întreaga societate de medici din țara noastră. Cînd am aflat că aș putea pleca la Sydney am fost și bucurios, și îngîndurat, fiindcă am știut că va fi o luptă grea să găsesc sponsori. Totuși am încercat și spre fericire, am reușit.

- Care au fost primele impresii cînd ați ajuns în Australia?

- A fost șocant. După un zbor de aproape o zi și jumătate (pentru soția mea era primul ei zbor), am ajuns la Sydney noaptea târziu. Bineînțeles, atunci nu am văzut prea multe

din oraș. Dimineața cînd ne-am trezit și ne-am uitat prin fereastra camerei noastre de la etajul 12, mi se părea că visez. A fost ca-n filme... Am locuit în partea nouă a orașului, care s-a construit numai cu zece ani în urmă. De fapt, a fost interesant cît de tînără este țara aceasta. Acolo, totul este nou.

- Cum v-ați descurcat la multe mii de kilometri de acasă?

- Ne-a așteptat un prieten la Sydney. Spun prieten, pentru că îi sîntem foarte recunoscători lui Adrian Kerkács, un verișor al lui Mihai Kozma, fostul redactor șef al Foii. Acest tînăr trăiește acolo, este student, și înainte de pornire l-am contactat de cîteva ori la telefon și el a fost „ghidul” nostru cît timp am stat în Australia. El este numai pe jumătate român, precum o destăinuie și numele lui de familie. Din partea tatălui este slovac.

- Cu români v-ați întîlnit acolo?

- Nu, din păcate. Însă știu că în Sydney trăiesc în jur de

30.000 de români, iar în toată țara circa 60.000. Dar fiindcă noi avem, să zic așa, o dublă identitate, ne-am bucurat și cînd am auzit o frîntură de propoziție în limba maghiară. S-a întîmplat în ziua cînd am făcut înregistrările la congres că un domn, sînd în spatele meu, mi-a zis: „én is tudni kicsi magyar”. Nu am meditat atunci, cine poate fi acest om, care ne-a ajutat să completăm formularele și ne-a dat toate informațiile necesare. A fost foarte amabil cu noi, dar numai după ce ne-am reîntors acasă, și am deschis cartea pe care am primit-o pentru congres, mi-am dat seama că domnul acesta avea nume unguresc, se numea Desmond Bokor. El avea doar doi ani cînd părinții lui s-au mutat de la Miskolc în Australia. Deci, am găsit încă un prieten.

- Cum sînt, în general, australienii?

- Dacă la culoarea lor vă gîndiți, atunci în general albi. Bineînțeles, sînt și mulți galbeni, fiindcă se stabilesc aici mulți asiatici. Negri sînt foarte puțini. Populația băstinașă, oamenii acestor locuri sînt aborigenii, numărul cărora este în continuă scădere și trăiesc în condiții foarte proaste. Cei mai mulți dintre aceștia trăiesc la periferia orașelor mai mari, sînt șomeri, alcoolici și narcotici. Am auzit că numai cam 10 la sută din aborigeni au loc de muncă și trăiesc în condiții normale. Mi s-a părut că conducerea țării are remușcări față de aceștia: în ultimii zece ani luptă tot mai mult pentru a păstra, a salva cultura acestui popor, care, oricum, trăiește de mii de ani în Australia. De fapt, nu prea se organizează congrese, întîlniri internaționale, unde să nu fie prezentată și reprezentată cultura aborigenilor. Așa am simțit că ei sînt și mîndri de această cultură.

- Ați văzut muzee, clădiri frumoase, caracteristice?

- Foarte multe clădiri sînt copiate după cele din Europa. De exemplu, există o biserică

care seamănă foarte mult cu Notre-Dame-ul din Paris. În schimb, simbolul orașului Sydney, Opera, este o clădire impozantă, minunată, de care locuitorii orașului sînt foarte mîndri.

- Atunci, în 1998, au înce-

mai liniștit, în tihnă. Bineînțeles, oricînd m-aș bucura dacă aș mai ajunge pe acolo.

- Cred că veți urmări competițiile la televizor...

- Da. Numai că nu am fost destul de atent atunci cînd la spital ne-am împărțit munca,

put deja pregătirile pentru Jocurile Olimpice de la Sydney. Ce ați observat din atmosfera orașului, a țării?

- De pe atunci toată lumea vorbea numai despre Jocurile Olimpice. Peste tot în oraș erau arborate steagurile olimpice, am văzut cum au început construcțiile satului olimpic și a stadioanelor. Deci, atmosfera sugera încă de pe atunci că în 2000 se va întîmpla aici un mare eveniment.

- Nu vă pare rău că nu acum ați putut pleca în Australia?

- Cred că atunci cînd noi am vizitat această țară, nu a fost o aglomerație atît de mare cum va fi acum. Deci, am văzut totul

fiindcă tocmai în acele zile nu prea voi avea timp liber. Se știe că între Ungaria și Australia diferența de timp este de 9 ore, deci va trebui să veghem foarte mult în timpul nopților, ca să putem urmări toate competițiile. Aștept să văd, măcar așa, pe micul ecran, locurile pe unde ne-am plimbat și noi acum doi ani. Cred că o să fie plăcut și așa...

- Și cu care țară veți ține?

- Eu sînt de aceeași părere cu baronul Coubertin: nu victoria este importantă, ci participarea.

Eva Iova

(Îi mulțumim lui dr. Ioan Ciotea pentru că ne-a pus la dispoziție fotografiile realizate în Australia)

